

РЕВИТА

БРОЈ 22 ● АПРИЛ 2018 ● БЕСПЛАТЕН ПРИМЕРОК

РЕ МЕДИКА
прва МЕДИКА
приватна општа болница

НОВА МАКЕДОНИЈА

„РЕ-МЕДИКА“

13 години успешна приказна

Д-Р АЗРА КУЧ

Алергии при анестезија

Д-Р ЈОВАН ЕФРЕМОВСКИ

Пет мита за татковството

Д-Р НАДЕ ПЕТАНОВСКА

10 заблуди за рак на дојка

Детски крем-флуид за заштита од сонце со SPF50+, 50мл, за бебиња над 3 месеци

Детски лосион за заштита од сонце со микропигменти SPF 30, 150 мл, за бебиња над 3 месеци

Детски спреј за заштита од сонце SPF 50+, 200 мл, за деца над 3 години

Sensitive protect Детски лосион за заштита од сонце со SPF50+, 400 мл, за бебиња над 3 месеци

ЗЛАТНИТЕ ПРАВИЛА ЗА ЗАШТИТА ОД СОНЦЕ

Следете ги овие едноставни правила за да можете да уживате на сонце, без да ја изложувате кожата на ризик.

Избегнувајте да се изложувате на најсилното пладневно сонце. Кога сте на одмор, побарајте локална информација или искористете ги соодветните апликации.

Проверете го вашиот индивидуален тип на кожа и користете производи со висок заштитен фактор од сонце.

Нанесете од производот за заштита од сонце пред да излезете на сонце. Нанесувајте повторно на рамномерни интервали, особено после пливање.

Носете лесна облека, шапка, очила за сонце и слично за дополнителна заштита.

Не ги изложувајте бебињата и децата помали од 3 години на прејака сончева светлина.

Избегнувајте изложување на сонце после ласерски третмани, пилинзи или земање на фотосензибилизирачки лекови.

Проверете дали постојат сомнителни дамки и бенки на кожата секогаш кога нанесувате производ за сончање и во случај на сомневање известете го вашиот дерматовенеролог на следниот дерматолошки преглед.

Содржина

- 8** Доц. д-р Александар Митевски
Болести на стомакот
- 13** Алергии при анестезија
- 16** Алергии од полен-мака на третина од населението
- 19** Кога напаѓа кандидата и како да се излекува?
- 22** Сонот за потомство станува реалност
- 25** Физичка активност во бременоста
- 28** Бебето одбива да цица - што се случува?
- 31** Пет мита за татковството
- 34** Спортување - вистинска спрега тело - ум
- 37** Нехируршка вагинална рејувенација
- 40** Десет факти и заблуди за ракот на дојка
- 43** Карциномот се лекува и со ЉУБОВ

Грижата за здравјето, новините во кои неретко сме пионери и успесите што заеднички ги постигнуваме, спонтано, но добредојдено, се преплетоа како водилки кои го одбележуваат она што овој пат ви го нудиме како содржина во новиот број на „Ревита“. Посветеноста на тимот на „Ре-Медика“ и вашата доверба направија среќни и задоволни да обележиме уште една успешна година на вашата и наша прва приватна општа болница.

Претставувајќи ги нашите нови сили, продолжуваме да бидеме заедно со вас во борбата за добро здравје и благосостојба, во грижата за создавање нови потомства, за правилен развој на нашите деца, за подобрување на квалитетот на животот и за одржување на ментална благосостојба за сите. Со одамна докажаниот медицински персонал зборуваме за цела низа секојдневни предизвици кај сите генерации, но и за тоа како успешно се решаваат.

Сè е полесно кога има од кого што да се научи, па успехот и најновите достигнувања се неодминлив дел од нашата заедничка приказна.

Наташа Бошковска-Златкова

импресум

Уредник: Наташа Бошковска-Златкова
Стручни соработници: Проф. д-р Андреја Арсовски, Проф. д-р Глигор Димитров, Проф. д-р Горѓи Оровчанец, Проф. д-р Ацо Димов, Доц. д-р Зоран Петановски, Прим. д-р Марина Поп-Лазарова, Прим. д-р Иванка Стефановска, Д-р Звонко Крстевски
Дизајн: Дејан Јовески
Насловна фотографија: Горан Анастасовски
Фотографија: Горан Анастасовски, Маја Ј. Илиева, Игор Бансколиев,

РЕВИТА

- Дарко Андоновски
- Лектор: Светлана Арсовска
- Печат и дистрибуција:
- тел. + 389(0) 2 5511740
- Маркетинг: тел. + 389(0) 2 5511727
- Редакција: тел. + 389 (02) 5511711;
- факс. + 389(0) 2 3060651
- Издавач: „РЕПРО ПРИНТ“ доо Скопје
- Директор: Ратко С. Лазаревски
- Печати: Печатница Серафимовски - Скопје

„Ревита“ излекува на секои три месеци

Прва приватна општа болница Ре-Медика

16-та Македонска бригада бр.18

1000 Скопје, Р. Македонија

Тел: 2 603 100, 2 603 110,

Факс: 2 603 103

info@remedika.com.mk

www.remedika.com.mk

13 УСПЕШНА ГОДИНИ ПРИКАЗНА

Изминатава година успешно е заокружена со проширување на услугите во болницата

Со традиционална крводарителска акција, како и со отворање на новата аптека „Данеа фарм“, првата приватна општа болница „Ре-Медика“ го прослави 13-от роденден. Директорката Елица Јорданова, пред присутните гости и вработени изјави дека изминатава година успешно е заокружена со проширување на услугите во болницата.

- Имаме комплетно опремен кабинет по офталмологија, зајакната е детската хирургија, подружницата во Струмица е проширена со апарат за магнетна резонанса, а имаме и амбуланта по трансфузиона медицина како и амбуланта за ендокринологија. Како општествено активна компанија се вклучуваме и во други активности кои не се поврзани со нашата дејност. Деновиве добивме и информација дека двајца вработени во одделението за интензивна нега и реанимација учествуваа на маратонот „Ран фор фан“ под боите на „Ре-Медика“, како поддржувачи на

здравото живеење - рече директорката Јорданова во своето обраќање.

Медицинскиот директор проф. д-р Андреа Арсовски е горд на тоа што „Ре-Медика“ е препознатлива и почитувана преку секојдневната борба за здравјето на илјадници пациенти.

Целиот досегашен успех го направивме заедно, тимски, и за тоа им се благодарам на сите вработени и им честитам за досега постигнатиот успех - рече д-р Арсовски.

Во акцијата за дарување крв, која се случи во просториите на болницата, учествуваа вработени во болницата. Крв дари и шефот на Одделот за анестезија на интензивна нега, д-р Свонко Крстевски.

- Крвта е најголемо богатство што не може да биде заменето со какви било пари. Јас веќе 11-ти пат дарувам крв - рече д-р Крстевски.

Осум години по ред дел од крводарителската акција на „Ре-Медика“ е и Билјана Стоилковска, вработена во администрацијата во болницата.

- Чувството да се дарува крв е непроценливо. Се чувствувам благодарно, срцето ми е исполнето. Знам дека некому ќе спасам живот, дека сум направила многу добро дело. Редовно дарувам крв и ќе продолжам тоа да го правам и во иднина - вели Стоилковска.

ПРОФ. Д-Р АНДРЕЈА АРСОВСКИ, МЕДИЦИНСКИ ДИРЕКТОР

„Ре-Медика“ ги сака своите пациенти!

Горди сме на целиот изминат пат, низ секојдневните премрежија во овие 13 години. Успеавме да станеме препознатливи и почитувани преку секојдневната борба за здравјето на илјадници наши пациенти. Ја искажуваме нашата благодарност за довербата на сите пациенти, и длабоко сум убеден дека со секој нареден ден ќе сториме уште повеќе за подобрување на здравјето на секој од нив.

Сиот досегашен успех го

направивме заедно, тимски, и ја користам оваа можност да им се заблагодарам лично на сите

вработени во болницата „Ре-Медика“ и да им честитам за досега постигнатиот успех.

ПРИМ. Д-Р ИВАНКА СТЕФАНОВСКА, ШЕФ НА ОДДЕЛОТ ДИЈАГНОСТИКА

Добриот разговор со пациентот е половина дијагноза, а точната дијагноза е половина лекување

Одделот дијагностика вклучува повеќе медицински гранки во амбулантно-поликлиничката дејност. Активностите на овој оддел се насочени кон брза и точна дијагноза за проблемите кај пациентите и посочување на соодветен третман. За таа цел амбулантите на овој оддел се опремени со најсовремена опрема, со високо-развиена медицинска технологија, користејќи ги современите методи и пристапи на работење и ангажман на високостручен и субспецијализиран кадар.

Поаѓајќи од мотото дека добриот разговор со пациентот е половина дијагноза, а точната дијагноза - половина од лекувањето, стручниот тим на овој оддел се-

којдневно е на располагање на многубројните пациенти кои задоволно ја напуштаат нашата болница.

Овој оддел интегрира многу специјалности и тоа:

Интерна медицина
Кардиологија
Ендоскопија
Ревматологија
Невропсихијатрија
Ортопедија
Физикална медицина и рехабилитација
Оториноларингологија
Офталмологија
Онкологија
Медицинска психологија и психотерапија

Во рамките на овој оддел се и радиодијагностичкиот и центарот за дојка, како и биохемиската и микробиолошката лабораторија.

Нашата успешност ја потврдуваат пациентите кои секојдневно ни ја доверуваат грижата за нивното здравје!

**ПРИМ. Д-Р МАРИНА ПОП
ЛАЗАРОВА, ШЕФ НА ОДДЕЛОТ ЗА
НЕОНАТОЛОГИЈА И ПЕДИЈАТРИЈА**

Среќата на родителите е и наша среќа

Одделот за неонатологија и педијатрија е активен уште од моментот на раѓањето на новороденчето. Тимот кој присуствува на секое раѓање, уште од почетокот на работата на „Ре-Медика“ во 2005 година, го дефиниравме земајќи ги предвид високите медицински стандарди со кои сметаме дека се добива и најголема безбедност за мајката и за детето. Кај нас и педијатарот е дел од лекарите кои го следат секое породување. Новородено дете непосредно по породувањето има потреба од соодветна медицинска поддршка за да му се помогне во овој важен период на адаптација. Нашата екипа ги спроведува примарната реанимација и постпарталното згрижување на секое дете. Стручноста, подготвеноста и професионалноста на сите вработени во овој оддел се на завидно ниво, а оттука и довербата на сите пациенти што, всушност, во сите изминати години ни ја потврдија, да нè избераат токму нас. Среќата на родителите е и наша среќа!

Во нашата амбуланта за следење на здрави деца и во советувалиштето за доење континуирано ги следиме децата не само родени во „Ре-Медика“, туку сите на кои им треба стручна педијатриска помош и советување за правилен раст и развој, со можност за тимски професионален мултидисциплинарен пристап, секогаш кога тоа е потребно.

Во одделот се вклучени врвни специјалисти во педијатриската амбуланта, педијатриско-кардиолошката амбуланта, педијатриско-ревматолошката амбуланта, детската гастроентерохепатологија, детската нефрологија и во детската хемато-онкологија.

**Д-Р ЗВОНКО КРСТЕВСКИ,
ШЕФ НА ОДДЕЛОТ ЗА АНЕСТЕЗИЈА
И ИНТЕНЗИВНО ЛЕКУВАЊЕ**

Болница без стрес и болка

Желбата на нашите пациенти да добијат навремена дијагноза, третман и лекување, по најновите медицински стандарди и протоколи, наметна потреба во интегралниот здравствен систем во Македонија да се вклучат и приватни здравствени установи. Тоа беше поттик и предизвик за менаџментот на првата приватна општа болница „Ре-Медика“ да ја изгради, опреми со најсовремена опрема и екипира со искусни медицински професионалци - доктори, медицински сестри и техничари, и да започне со работа од 7 април 2005 година.

„Ре-Медика“ беше првата приватна општа болница во која тимскиот пристап се покажа како најважен за успешната работа. Затоа од самиот почеток, Одделот за анестезија и интензивно лекување беше интегрален и неопходен клучен дел од тимот што ги покрива со анестезиолошки процедури сите други оддели.

Врвниот медицински кадар од анестезиолози, анестетичари и сестри од интензивните оддели ги применува најсовремените светски медицински доктрини, препораки и протоколи за да овозможи модерни видови анестезија, мониторинг, интензивна нега и лекување.

Во секоја од изминатите 13 години одделот професионално и хумано ги згрижува пациентите кои доаѓаат за третман во „Ре-Медика“. Последните десетина години извршува над 5.000 анестезиолошки процедури годишно, со уште повеќе специјалистички анестезиолошки прегледи и предоперативни подготовки на пациентите, учествува во третманот на акутна и хронична болка, реанимации и интензивен третман на пациентите.

Од самите почетоци, соодветната информираност на пациентите и разговор за сите нивни дилеми и стравови се дел од нашиот секојдневен ангажман, со што го покажуваме хуманиот однос кон пациентите, особено кон најмалите кои се и најранливи и најчувствителни.

Особено внимание се обрнува на третманот на периоперативната и постоперативна болка, како и во третманот на хроничната и болката од разни видови рак во што нашиот оддел е лидер во регионот.

Затоа „Ре-Медика“ е позната меѓу пациентите и медицинскиот персонал и како болница без стрес и болка. Потврда за тоа ни се илјадниците пациенти кои ни даваат препорака на своите најблиски и на пријателите кои имаат потреба од професионална медицинска дијагностика, третман и нега.

ПРОФ. Д-Р ГЛИГОР ДИМИТРОВ, ШЕФ НА ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО

Спој на искусен кадар и врвна технологија

Одделот гинекологија и акушерство е спој на искусен кадар и врвна технологија. Имплементираме светски протоколи, но со индивидуален пристап во лекувањето и врвни специјализирани техники за лекување на неплодноста. Во оперативната гинекологија и во онкогинекологијата сè повеќе сме барани како мултидисциплинарен тим составен од професионалци препознатливи со децении. Тоа овозможува безбедно следење на бременоста, породување и современи гинеколошки операции.

Одделот е организиран од перинатологија со акушерство, оперативна гинекологија со гинеколошка онкологија и урогинекологија, асистирани репродукција со ИВФ.

Хиерархиската поставеност и тимската работа се многу важни. На тој начин сè функционира беспрекорно!

ПРОФ. Д-Р АЦО ДИМОВ, ШЕФ НА ОДДЕЛОТ ХИРУРГИЈА

Современи методи, врвен хируршки тим, модерни и софистицирани апарати

Одделот хирургија во „Ре-Медика“ функционира од првиот ден на работењето на болницата. Се изведуваат низа хируршки интервенции, од наједноставни до најсложени, благодарение на искусната хируршка екипа како и на постојаното следење на новите трендови во хирургијата со користење на високо софистицирана медицинска опрема. Одделот е организиран од: општа, абдоминална, торакална, детска, ортопедска, васкуларна, пластична и естетска хирургија, како и урологија и оториноларингологија.

Општата и абдоминалната хирургија ги опфаќаат најчестите болести во популацијата. Најновите трендови бараат овие проблеми да се решаваат со минимално инвазивни техники, а болничкото лекување да е пократко. Поголемиот дел од интервенциите од општата и од абдоминалната хирургија се изведуваат лапароскопски, почнувајќи од холецистектомија, кила на предниот абдоминален ѕид, па до оперативни зафати на дебелото црево.

Во рамките на градната хирургија се изведуваат хируршки зафати на дојка, на градниот ѕид, торакоскопски интервенции, хируршки зафати на белите дробови, трахејата, хранопроводот и интервенции на проширени вени.

Во оваа установа, од областа на детската хирургија се изведуваат хируршки интервенции на сите видови хер-

нии на предниот stomachen ѕид, скриени тестиси, фимоза, сите видови хипоспадии, болести на гастроинтестиналниот и на уринарниот тракт како и други состојби и аномалии во детската возраст.

Оториноларинголошката екипа секојдневно извршува дијагностички процедури и хируршки интервенции. Кај нас се работи единствена ласерска ОРЛ-хирургија, како и хируршки интервенции на носот, лицето и на усните.

Ортопедската хирургија е составен дел на Одделот за хирургија. Кон крајот

на 2007 година започнавме со изведување и на најсложени оперативни зафати од областа на ортопедијата, започнувајќи од ендопротетска замена на зглобовите на колкот и на коленото, артроскопија на колено, скочен зглоб и рамо, како и хируршко стабилизирање на скршеници и реконструкција на скинати тетиви.

Од урологијата се изведуваат следните хируршки интервенции: третман на бубрежна калкулоза, лапароскопски процедури, микрохируршки интервенции, трансуретрални интервенции и ласерска операција на простата.

Во нашата установа вршиме најсовремен третман на заболувања на артериските и на венските крвни садови, медикаментозна апликација на најсовремена вазодилаторна терапија со простагландини, примена на најсовремена фибринолитичка терапија кај емболии на артериски крвни садови и длабоки венски тромбози. Се изведуваат хируршки третмани на аневризми на абдоминална аорта, илијачната, феморалната и поплитеалната артерија, оклузии на аортоилијачалниот сегмент, оклузии на инфраингвиналниот сегмент...

Од пластичната и реконструктивна хирургија се изведуваат оперативни интервенции на нос, дерматолипопексија, липосукција, имплантација и корекција на дојка, аурикулостоматика и др.

БОЛЕСТИ НА СТОМАКОТ

како да ги препознаеме, кога се третираат, а кога се оперираат

Кои се најчестите абдоминални заболувања (на стомакот) што се третираат хируршки?

- Абдоминалните заболувања се најчестата патологија во целата хирургија. Некои се почести, а некои може воопшто да не ги сретнете во кариерата како хирург. Калкулозата на жолчното кесе се среќава кај 10-15 отсто од возрасната популација и претставува најчесто изведувана елективна хируршка интервенција во светот, па може да претпоставите за колкав голем број на пациенти станува збор. Не поретки се и оперативните интервенции за хернија - кила, особено на ингвиналната за која постојат податоци дека околу 20 милиони интервенции годишно се изведуваат во светот. За жал, сè поголем станува и бројот на малигни заболувања од областа на абдоминалната хирургија, особено карциномот на дебело црево кој е во пораст и за кој сè уште во нашата држава немаме јасни правци за скрининг, рана дијагностика и превенција.

Како може да се препознаат?

- Дел од абдоминалните болести може лесно да се препознаат. Излегувањето на килата како оток на некој дел од абдоменот е лесно препознатлива, но често може да имаме кила која е во самиот ѕид на абдоменот, или таканаречена интрапариетална кила, и не може да се дијагностицира со клинички преглед туку често се потребни и други поспецифични истражувања како компјутерска томографија или магнетна резонанса.

Една од најголемите дијагностички дилеми понекогаш претставува воспалението на апендиксот (слепото црево). Иако е честа и рутинска интервенција, воспалението има многу неспецифични симптоми и често може да наликува на други болести на абдоменот заради што и е отежната неговата дијагностика.

Калкулозата на жолчното кесе најчесто се манифестира со болки под десниот ребрен лак, гадење и повраќање, но е потребно да се направат и дополнителни истражувања како ултрасонографија, позната меѓу луѓето како преглед со ехо, и лабораториско испитување за да се утврди дијагнозата.

Операциите поради болестите на стомакот или абдоминалните заболувања се најчести во целата хирургија. Некои од овие заболувања може лесно да се препознаат, а за некои други треба дополнителни испитувања и искусни лекари. Токму поради тоа докторите абдоменот го нарекуваат црна кутија на човечкото тело. Токму за болестите на стомакот, за тоа како да се препознаат, кога да се појде на лекар, кои и како се оперираат разговараме со доц. д-р Александар Митевски, абдоминален хирург во „Ре-Медика“

Заради често неедноставната дијагностика на абдоминалните болести може да слушнете дека абдоменот е црна кутија на човечкото тело.

За што најчесто бараат помош од вас пациентите?

- Како што кажав, калкулозата на жолчно кесе и херниите на предниот абдоминален ѕид се најчестите болести за кои се обраќаат пациентите.

СОВРЕМЕНАТА МЕДИЦИНА СЕ БАЗИРА НА МИНИМАЛНО ИНВАЗИВНИТЕ ТЕХНИКИ И СКОРО НЕ ПОСТОИ ОПЕРАТИВЕН ЗАФАТ ВО АБДОМИНАЛНАТА ХИРУРГИЈА КОЈ НЕ СЕ ИЗВУДУВА ЛАПАРОСКОПСКИ

Понекогаш може да дојдат и со други абдоминални симптоми кои не се сосема јасни и бараат мислење за состојбата и насоки кон натамошни истражувања.

Кога треба да ве побараат, според знаците на болеста или по претходни испитувања?

- Секоја појава на тегоби поврзани со абдоменот е потребно да се иследи. Кога го кажувам ова не мислам на појава на гадење или на едно чувство на надуеност на стомакот по јадење некоја храна. Секое повторување на овие симптоми, промена на ѕидот на абдоменот, болка која е во предел на абдоменот, појава на крв во столицата задолжително треба да заврши со посета на лекар. Во однос на направени истражувања, рутински систематски прегледи или заради одредени симптоми, на кои се најдени некои промени поврзани со абдоминалните органи кои може и да поминале без никакви симптоми, повторно треба да завршат со консултација со лекар кој најчесто е абдоминален хирург или гастроентерохепатолог.

Како се изведуваат хируршките интервенции?

- Во принцип постои поделба според изведувањето на интервенциите на такви со класичен - отворен пристап и со минимално инвазивен пристап.

Класичниот пристап е поврзан со поголема оперативна рана која овозможува изведување на оперативниот зафат.

Кај минимално инвазивните, а во абдоминалната хирургија тоа се лапароскопските процедури, имаме пристап низ мали отвори, најчесто пунктни инзии низ кои се изведува оперативниот зафат.

Во двата случаи оперативните интервенции се изведуваат на ист или сличен начин само со различен пристап. Секако, секој пристап е обременет со несакани последици или компликации кои се поврзани со специфичноста на пристапот, но и со бенефициите преку начинот на здравување и враќање во функција на ткивата и на органите. Современата медицина се базира на минимално инвазивните техники и скоро

>>

Современа медицина и целосно посветен персонал

Во „Ре-Медика“ сте ангажирани од неодамна. Зошто го прифативте предизвикот да работите во оваа установа?

- Доаѓам од јавно здравство од релативно добра установа за нашата средина со добар волумен на интервенции, во која бев ангажиран повеќе од 15 години. Сепак, и покрај релативно добрите услови сметам дека требаше да се направи промена заради ограниченоста на можностите за развој во професијата, воведување на нови методи и следење на современите трендови во медицината. Сите овие барања на современата медицина многу полесно и со поголем ентузијазам се прифаќаат во „Ре-Медика“ и има комплетно разбирање за иднината и правецот на развој на мојата област - абдоминалната хирургија. Исто така, тимот, мислам на целокупниот персонал, а не само на одделот хирургија, е како едно семејство, со желба за соработка и напредок на целата установа. Тоа исто така ме привлече по првите средби и разговори за мојот ангажман во установата. Кога станува збор за одделот хирургија може да кажам дека персоналот е комплетно посветен на негата на пациентите, која е на највисоко ниво, што секако е битен фактор во крајниот исход на лекувањето на пациентот. Колегите на одделот ги познавам уште од мојата специјализација и тие беа мој пример како треба да се развива и однесува еден хирург додека траеше мојата едукација, па секако, моментот кога требаше да дојдам и заедно со нив да работам го прифатив со големо задоволство и чест.

СЕ ПОКАЖАЛО ДЕКА ЗА ПАЦИЕНТИТЕ БЕ-НЕФИЦИИТЕ ОД МИНИМАЛНО ИНВАЗИВНИТЕ ТЕХНИКИ СЕ НЕСПОРЕДЛИВИ СО ОТВОРЕНИТЕ КЛАСИЧНИ МЕТОДИ И СОСЕМА Е ОПРАВДАНО НАСОЧУВАЊЕТО КОН ОВИЕ МЕТОДИ КОИ СЕ И ВО ПРЕПОРАКИТЕ НА СВЕТСКИТЕ ЗДРУЖЕНИЈА НА ХИРУРЗИ

не постои оперативен зафат во абдоминалната хирургија кој не се изведува лапароскопски. Освен лапароскопската холецистектомија, сè почесто се изведуваат лапароскопски

интервенции за хернија, за тенко и за дебело црево, за желудник и поретко за панкреас и за црн дроб. Во групата на минимално инвазивни техники се вбројуваат и современите техники во проктологијата како третманот на хемороидалната болест со ХАЛ-методата и аналните фистули со ВААФТ. Се покажало дека за пациентите бенефициите од минимално инвазивните техники се неспоредливи со отворените класични методи и сосема е оправдано насочувањето кон овие методи кои се и во препораките на светските здруженија на хирурзи.

Колку трае закрепнувањето на пациентите?

Закрепнувањето на пациентите зависи од неколку фактори. Пред сè зависи од самата болест која се третира, обемот на интервенцијата и од пристапот, односно дали станува збор за класична или минимално инвазивна техника. Со минимално инвазивните техники закрепнувањето на пациентите е многу побрзо, не само во однос на раниот клинички

Семејство, планинарење, природа, музика...

Кој е д-р Митевски приватно?

- Сопруг и татко на три ќерки. Секогаш на шега кажувам дека второто дете е близнаци, па така дојдовме до бројот три. До скоро со живеалиште во Штип, со многу пријатели, дел од нив во Штип и дел во Скопје, кој е мојот роден град и во кој претходно работев во два наврати. Најмногу сакам да поминувам време со фамилијата и со пријателите, но дел од моето време, најчесто за викенд, го посветувам и на престој во природа со моето хоби планинарење и понекогаш риболов.

Работата во хирургијата има многу стресови...

- Кога човек ја сака работата дел од стресот исчезнува. Секоја насмевка на лицето на пациентот и завршена успешна интервенција неосетно одзема дел од стресот кој е составен дел од работата на секој лекар. Особено задоволство по завршување на работниот ден ми претставува прошетка со фамилијата и со нашето куче во парк или на кеј, навечер сакам да се релаксирам со музика и по некоја книга, која сè почесто е стручна литература, па со тоа и ги полнам батериите.

СЕКОЈА ПОЈАВА НА ТЕГОБИ ПОВРЗАНИ СО АБДОМЕНОТ Е ПОТРЕБНО ДА СЕ ИСЛЕДИ. КОГА ГО КАЖУВАМ ОВА НЕ МИСЛАМ НА ПОЈАВА НА ГАДЕЊЕ ИЛИ НА ЕДНО ЧУВСТВО НА НАДУЕНОСТ НА СТОМАКОТ ПО ЈАДЕЊЕ НЕКОЈА ХРАНА. СЕКОЕ ПОВТОРУВАЊЕ НА ОВИЕ СИМПТОМИ, ПРОМЕНА НА СИДОТ НА АБДОМЕНОТ, БОЛКА КОЈА Е ВО ПРЕДЕЛ НА АБДОМЕНОТ, ПОЈАВА НА КРВ ВО СТОЛИЦАТА ЗАДОЛЖИТЕЛНО ТРЕБА ДА ЗАВРШИ СО ПОСЕТА НА ЛЕКАР

исход кој се согледува во кратката хоспитализација и брзото враќање на секојдневните активности туку и во враќањето на работоспособноста и социолошко-економските бенефиции на пациентите и на општеството како резултат на пократката реконвалесценција кај минимално инвазивниот пристап. Не треба да се заборава и естетскиот дел, кој е многу подобар кај минимално инвазивните техники што, секако, индиректно преку задоволството на пациентот може да влијае на севкупното закрепнување.

Прво семејно приватно здравствено осигурување

Осигурете го вашето семејство, добијте прегледи и лекување, како и можност за покривање на трошоци за породување во сите приватни здравствени установи!

„Данеа фарм“ - отворена аптека во „Ре-Медика“

Првата приватна општа болница „Ре-Медика“ листата на услуги за пациентите ја дополни и со аптека. Аптеката „Данеа фарм“ е лоцирана во главниот хол на болницата.

Во „Данеа фарм“ може да се најдат сите лекови и медицински средства.

Стручниот кадар, клиничките фармацевти и фармацевтските техничари се дополнително образовани за фармакотерапијата и имаат соодветен пристап кон пациентите.

Аптеката е отворена за пациентите кои доаѓаат за лекување или за контролни прегледи во „Ре-Медика“, но и за надворешни пациенти кои сакаат да ги набават своите лекови во „Данеа фарм“.

Аптеката е здравствена установа која нуди не само набавка на потребните лекови и производи, туку и дополнителна едукација на пациентите за начинот на употреба и можните несакани ефекти од нив.

Во „Данеа фарм“ ќе се одржуваат и презентации за производите што можат да се купат, со цел доближување на

фармацевтската грижа до пациентите.

Стручниот персонал е подготвен да одговори на сите прашања што ги имаат пациентите и да обезбеди лекови кои се дефицитарни и тешко достапни во нашата земја.

За прв пат во аптека во нашата земја, поточно во аптеката „Данеа фарм“ може да се набави органска козметика за широка употреба од

европско производство.

Нашата задача е комплетна грижа за здравјето на нашите пациенти, и со достапност на терапии и совети да им овозможиме целосна услуга и заокружување на грижата за нивното здравје.

Ве очекуваме во „Данеа фарм“ за поинаква фармацевтска грижа.

Тимот на „Данеа фарм“

Алергии при анестезија

За да се јави алергија на лекови мора да постои сензибилност. Таа настанува при контакт со лекот кој го викаме алерген и кој предизвикува создавање на антитела кои се поврзуваат на површината на неколку типа клетки. При повторен контакт со овие алергени, тие ќе се поврзат со антителата на површината на клетките и ќе предизвикаат ослободување на медијаторите на алергијата: хистамин, триптаза, хепарин. Овие медијатори предизвикуваат силна воспалителна реакција во телото која може да биде и животозагрозувачка

Анестезијата е уникатна состојба која се карактеризира со примена на многу лекови истовремено: хипнотици, аналгетици, мускулни релаксатори, антибиотици... Доколку организмот реагира алергиски на кој било од овие лекови, објаснува д-р Азра Куч, анестезиолог во „Ре-Медика“, често не знаеме од што настанала реакцијата. Барем не на почетокот. Втора специфичност е што клиничката слика на алергијата на пациент кој е во анестезија не е така јасна како кај буден човек.

ЗАМАСКИРАНА КЛИНИЧКА СЛИКА

- Дел од симптомите, како тахикар-

дијата, може да бидат поврзани со состојба на површна анестезија или спазам на бронхијалната мускулатура или да се поврзе со преегзистирачко заболување на белите дробови. Заради вакви коинциденции алергиите во анестезијата често остануваат непријавени, што секако може да биде опасно ако пациентот повторно има операција - вели д-р Куч.

Епидемиолошки, алергиите при анестезија се почести кај женскиот пол. Во детската возраст алергиите се јавуваат подеднакво кај двата пола, но со пубертетот тој однос драстично се менува, што укажува дека половите хормони имаат значајна улога.

- Морбидитетот (честотата на појавувањето) останува нејасен заради замаскирана клиничка слика, а морталитетот (смртноста) спрема анализи на податоци во некои од европските земји изнесува од три до девет проценти - објаснува д-р Куч.

ЗОШТО СЕ СЛУЧУВА АЛЕРГИЈА?

За да се јави алергија на лекови мора да постои сензибилност. Таа настанува при контакт со лекот кој го викаме алерген. Алергенот, вели докторката, предизвикува создавање на антитела ИгЕ кои се поврзуваат на површината на неколку типа клетки: мастоцити, базофили,

>>

а со помал афинитет и кон леукоцити, тромбоцити и еозинофили. При повторен контакт со овие алергени тие ќе се поврзат со антителата на површината на клетките и ќе предизвикаат ослободување на медијаторите на алергијата: хистамин, триптаза, хепарин.

- Овие медијатори предизвикуваат силна воспалителна реакција во телото која може да биде и животозагрозувачка - истакнува д-р Куч.

Постојат пет степенa на алергиска реакција според тежината на клиничките симптоми:

1. Кожни промени: црвенило, уртикарија, оток

2. Изразени знаци на алергија, но кои не се животозагрозувачки: кожни знаци, хипотензија, тахикардија, кашлица, бронхоспазам

3. Животозагрозувачки симптоми: колапс, тахикардија или брадикардија, аритмија, бронхоспазам

4. Срцев застој или респираторен застој

5. Смрт

Анафилактичката реакција може да биде проследена со сите овие симптоми, но може да се јави и секој од овие симптоми посебно. Поради непрепознавањето на симптомите како алергија, следниот контакт со истиот алерген може да доведе до потенцијално фатални компликации.

НАЈЧЕСТИ ПРЕДИЗВИКУВАЧИ

- Најчест предизвикувач на алергии за време на анестезија се мускулните релаксатори и антибиотиците. Во последно време сè почести се алергиите на латекс. Опиоидните аналгетици, хипнотиците се поретко инкриминирани како алергени, но затоа некои дезинфициенси и бои сè почесто се јавуваат како алергени - вели д-р Куч.

Луѓето кои имаат склоност кон алергии, т.н. atopичари, не се нужно со поголем ризик за појава на алергија спрема анестетици, но тие имаат склоност да ослободуваат полесно хистамин кога ќе дојдат во контакт со такви лекови (повеќето мускулни релаксатори се хистамин-либератори). Интересен податок за луѓето кои се алергични на трева или на полен од трева имаат вкрстена преосетливост кон латекс.

Кога ќе настане алергиска реакција за време на анестезија, анестезиологот треба да прекине со давање на лекот за кој се сомнева дека ја предизвикал алергијата и да го реанимира пациентот со течности, лекови за стабилизација на кардиоваскуларниот систем и со лекови кои го блокираат дејството на медијаторите на алергијата т.е. хистаминот

Д-р Азра Куч, анестезиолог

- Луѓето кои се алергични на храна и други лекови не се со поголем ризик за појава на алергија од анестетици, но оние кои се алергични на ананас, киви и банана имаат поголем ризик за алергија на латекс – објаснува анестезиологот.

Поголемиот број пациенти кои имале периоперативна алергиска реакција на мускулни релаксатори, никогаш претходно не добиле анестезија. Веројатно е дека сензибилност на лекот добиле при контакт со некое друго соединение кое има слична структура и може да биде застапено во храната, козметиката или некое друго лекарство.

- Од минатиот век е познато искуството на Норвешка која во седумдесеттите години слободно го продавала сирупот „фолкодин“ против сува кашлица. Овој сируп бил виновен за сензибилност и создавање на антитела ИгЕ кои имале вкрстена реактивност со мускулниот релаксатор „суцинилхолин“, па во Норвешка, анафилаксата била шест пати почеста од соседната Шведска - вели нашата соговорничка.

Вкрстената преосетливост може да се сретне и кај некои антибиотици. Многу пушачи покажуваат алергиска склоност кон антибиотици, веројатно затоа што често примаат антибиотици. Постои вкрстена преосетливост помеѓу „пеницилинот“ и „цефалоспорините“ поради сличната структура, така што „цефалоспорините“ се ординираат внимателно кај пациенти кои се преосетливи на „пеницилин“.

ШТО КОГА ЌЕ НАСТАНЕ АЛЕРГИСКА РЕАКЦИЈА?

- Кога ќе настане алергиска реакција за време на анестезија анестезиологот треба да прекине со давање на лекот за кој се сомнева дека ја предизвикал алергијата и да го реанимира пациентот со течности, лекови за стабилизација на кардиоваскуларниот систем и со лекови кои го блокираат дејството на медијаторите на алергијата т.е. хистаминот. Кога пациентот ќе биде стабилен, може да се екстубира, но мониторингот продолжува во следните 24 часа - објаснува анестезиологот.

Идентификацијата на алергенот треба да се потврди со алерготест, но по четири до шест недели. Со алерготестот се добива документ со кој се избегнува понатамошна примена на тој лек и се избегнуваат други потенцијално фатални по животот ситуации. Алерготестот, вели д-р Куч, рутински не се прави кај општата популација, но е задолжителен за пациенти кои имаат анамнеза за необјаснета алергиска реакција за време на претходната анестезија.

- Давањето лекови - антихистаминици на пациенти кои имаат алергии како дел од предоперативната подготовка нема да спречи појава на алергија, туку само ќе ја ублажи алергиската реакција, а понекогаш заради слабата реакција може да ја одложи дијагнозата - додава докторката.

АЛЕРГИИ ОД ПОЛЕН мака на третина од населението

Пролетта носи уживање за многу луѓе кои со задоволство ги исполнуваат белите дробови со пријатниот мирис на расцутената природа, но не и за околу третина од граѓаните на кои почетокот на пролетта им создава нервоза, бидејќи пристигнуваат и сезонските алергии, најчесто предизвикани од поленовиот прав. Д-р Весела Христовска од „Прима-мед“ објаснува дека со секоја измината година, бројот на засегнатите алергични на полен се зголемува. Иритирачките симптоми како кивање, растечен нос и насолзени очи кај некои се лесни и подносливи, а кај други влијаат на квалитетот на животот. Сепак, во ретки случаи може да доведат до астматична реакција. Затоа, многу е важно да не се игнорира потребата од консултација со стручни лица, особено кога станува збор за деца алергични на полен.

ШТО Е АЛЕРГИЈА?

Алергија е преосетливост на некои супстанции кои ги вдишуваме, доаѓаат во контакт со нив или ги внесуваат

Многу е важно да не се игнорира потребата од консултација со стручни лица, особено кога станува збор за деца алергични на полен
Д-р Весела Христовска,
општ лекар

ме преку храна, додека алергиската реакција е одговор на имуниот систем на организмот кон внесените алергиски супстанции. По контактот со тие супстанции доаѓа до реакција помеѓу туѓите тела - алергените и сопствените тела - антитела.

- Антителата кои се одговорни за настанување на алергиските реакции припаѓаат на групата на имуноглобулини Е (ИгЕ). Кога тие ќе се врзат за мастоцитите се ослободува хистамин кој доведува до зголемена циркулација и ширење на крвните садови, контракција на мазната мускулатура и појава на симптомите - вели д-р Христовска.

ЗНАЦИ НА АЛЕРГИЈА ОД ПОЛЕН

Алергијата од поленов прав се манифестира преку симптоми како: кивање, течна секреција од носот, чешање или боцкање во очите, носот или во грлото, зацрвенети очи, солзење на очите, темни кругови околу очите, кашлање.

- Многу тешки реакции поретко се појавуваат, а се манифестираат со оштетување на слузокожата во грло- >>

ЛОРАТАДИН С АЛКАЛОИД®

**ЕФИКАСЕН И ДОКАЖАН ВО
БОРБАТА ПРОТИВ АЛЕРГИЈА!**

Таблетите Лоратадин С Алкалоид се употребуваат за ублажување на симптомите поврзани:

- со алергиски ринитис (на пр. поленска грозница), кивање, течење или чешање на носот, како и со печење или со чешање на очите;
- со уртикарија (исип на кожата проследен со чешање и со црвенило).

**ВЕЌЕ ДОКАЖАН ЛЕК,
ВО НОВО ПАКУВАЊЕ И СО НОВ,
ОЛЕСНЕТ НАЧИН НА ИЗДАВАЊЕ –
БЕЗ ЛЕКАРСКИ РЕЦЕПТ!**

Пред употреба задолжително да се прочита упатството. За индикациите, ризикот од употребата и за несаканите дејства на лекот консултирајте се со Вашиот лекар или со фармацевт.

Алергијата на поленов прав се манифестира преку кивање, течна секреција од носот, чешање или боцкање во очите, носот или во грлото, зацрвенети очи, солзење на очите, темни кругови околу очите, кашлање

то што доведува до отежнато дишење. Најтежок облик на алергија од полен е бронхијалната астма. По ова се јавува оток на слузокожата во бронхиите и грч на органите за дишење, состојба што бара итна лекарска интервенција - вели докторката.

Вообичаено утврдувањето на алергиите се врши со посебни алерготестови. Точна дијагноза единствено врз основа на симптомите е тешко да се постави, бидејќи овие симптоми се јавуваат и кај други состојби, како на пример обична настинка.

РАЗЛИКА МЕЃУ ОБИЧНА И АЛЕРГИСКА НАСТИНКА

Како да препознаеме дали станува збор за обична настинка или за алергиска?

- Едноставно, обичната настинка трае приближно една недела, проследена е главно со температура и се јавува во студените месеци од годината. Алергиската настинка се јавува на пролет и трае со недели или со месеци, речиси никогаш не е проследена со температура, а проблемите се обично зголемени во определен дел од денот - вели д-р Христовска.

Важна улога во дијагнозата на алергијата покрај анамнестичките податоци и клиничката слика се и алерготес-

товите кои претставуваат кожно тестирање на инхалаторни и нутритивни алергени. Алерготестовите укажуваат на алергија на конкретниот алерген и креирање на вистинскиот план за лекување од страна на докторот.

ЛЕКУВАЊЕ

Лековите кои ги даваат лекарите кога станува збор за алергија помагаат на тој начин што ги ублажуваат симптомите на алергијата, но не ја лекуваат. Затоа се користат средства за нејзино ублажување.

- Треба да се нагласи дека симптомите на оваа алергија, особено кај најмладите, не треба да се занемаруваат за да не дојде до појава на хронична астма. Пред сè, за третирањето на алергијата е потребно да се постави точна дијагноза. Откако ќе се постави точна дијагноза дека се работи за алергија од полен се започнува со третирање на симптомите на алергија со медикаментозна терапија која вклучува: антихистаминици, кои го намалуваат кивањето, течењето на нос, чешањето, преку намалување на хистаминот во организмот (таблети, спреј за нос, капки за очи); деконгестиви (капки за нос и за очи); кортикостероиди (таблети, инјекции, инхалатори) - објаснува докторката.

Луѓето кои страдаат од алергиски реакции зависат од овие лекови за намалување на симптомите, но притоа често искусуваат разни нуспојави од нивното користење, како што е случај при користењето на кој било друг фармаколошки производ.

ПРЕВЕНЦИЈА

Избегнувањето на поленот тешко може да се постигне, но следењето на одредени корисни совети може многу да помогне.

- Престојувајте подолго во затворен простор во текот на сезоната кога цветаат растенија на чии полени сте алергични, а дождливите денови одберете ги за прошетка. Секогаш носете очила за сонце за да ги заштитите очите од поленот. Држете ги прозорците во домот затворени, а особено во автомобилот, кога концентрацијата на поленот од тој вид е висока - вели д-р Христовска.

Инаку, хипосензибилизација (специфична имунолошка терапија) се заснова на постепено додавање на алергенот во организмот. Секое ново внесување оди со малку покачена доза со што се постигнува организмот да стане толерантен на алергенот. Најчесто се врши во зимскиот период кога пациентот нема симптоми.

Кога напаѓа КАНДИДА и како да се излекува?

Инфекциите со кандида се особено чести. Може да се уринарни, вагинални, инфекции во устата, инфекции на респираторниот систем, на кожата, на рани. Најчесто настануваат при изменети локални услови, како на пример нарушување на нормалната флора на цревната лигавица по примена на антибиотици со широк спектар на дејствување, при хормонски промени и нарушувања кај дијабетичарите, односно нерегулирана хипергликемија

Родот кандида (candida) припаѓа на габичките кои се означуваат како квасници. Тие не може да се видат со голо око, туку само нивните колонии кои настануваат со размножување на цврсти хранливи подлоги што ги користиме во микробиолошките лаборатории при поставување дијагноза на заболувањата што можат да ги предизвикаат. Повеќето видови (ги има над 150) се широко распространети во природата и се сапрофити (се хра-

нат со изумрени материи) во надворешната средина т.е. не предизвикуваат заболувања кај човекот. Само некои од нив (10 до 15 вида) се условно патогени видови, што значи дека имаат медицинско значење. Тие претставуваат дел од физиолошката микрофлора на одредени регии кај човекот и при намалени одбранбени способности на домаќинот можат да предизвикаат заболување коешто се означува како кандидијаза.

КОГА НАСТАНУВА ИНФЕКЦИЈА?

Освен видот кандида албиканс, која најчесто е дел од нормалната флора на човекот, т.н. нон-албиканс видови можат да се населат на кожата и на слузокожата на човекот, но и да предизвикаат инфекција. Најчесто инфекцијата настанува при изменети локални услови, како на пример нарушување на нормалната флора на цревната лигавица по примена на антибиотици со широк спектар на дејству- >>

Како се открива?

Лабораториската дијагноза на кандидијазата се поставува во микробиолошката лабораторија на првата приватна општа болница „Ре-Медика“ со изолација на габичките од клиничките примероци и одредување на нивната осетливост на одредени антимиотици кога тоа е можно. Многу е значајно утврдувањето на антимиограмот, односно одредување на осетливоста на габичките кон антимиотици за да се знае кој лек ќе помогне да се реши проблемот со кандидијазата.

Во дијагностиката и терапијата на кандидијазата особено е важна соработката на лекарот и специјалистот микробиолог.

вање, при хормонски промени и нарушувања кај дијабетичарите, односно нерегулирана хипергликемија. Инфекциите со кандида се особено честы. Може да се уринарни, вагинални, инфекции во устата, инфекции на респираторниот систем, на кожата, на рани. Особено се значајни при сериозно ослабени одбранбени механизми кај имунодефицитни лица, кај кои постојат вродени или стекнати нарушувања на имуниот одговор во состав на основната болест или при употреба на имуносупресивна терапија (кај болни со хематолошки малигни болести, со трансплантации на органи, кај лица со ХИВ).

ВИДОВИ КАНДИДИЈАЗА

Кандидијазата се јавува во секоја возраст во форма на акутна, субакутна и хронична инфекција и може да биде суперфицијална (површна) или системска.

Под суперфицијална кандидијаза се подразбираат:

- **Инфекции на кожа и на нокти** - најчесто се зафатени делови на кожата кои меѓусебно се тријат (интертригинозни зони: шака, меѓу прстите), а карактеристични се црвени површини проследени со чешање или болка.

- **Орофарингијална кандидијаза** - инфекција на лигавицата на усната шуплина и на грлото. Се јавува по примена на антибиотици од широк спектар кога доаѓа до нарушување на нормалната флора, но и при лоша хигиена на усната шуплина, кај лица со забни протези и др.

- **Мукокутана кандидијаза** - кандидијазата истовремено ја зафаќа лигавицата (обично на усната шуплина) и околната кожа.

- **Генитална кандидијаза** – вагинитис, каде што при гинеколошки преглед со спекулум се забележува еритематозна лигавица со белузлав често засирен секрет проследена со пруритус (чешање). Многу е честа и се смета дека најмалку три четвртини од женската популација во репродуктивниот пе-

риод ја имала барем еднаш оваа инфекција, а особено е честа и значајна во текот на бременоста. Често е придружена со инфекција на надворешните гениталии - вулвовагинална кандидијаза. Оваа инфекција бара долгометрајно лекување со соодветни антимиотици и тоа под контрола на гинеколог и задолжително следење на миколошкиот наод во микробиолошка лабораторија. За спречување на инфекцијата се препорачува користење на памучна долна облека која треба да е сува, избегнување на долгометрајно користење на влажни костими за капење и сл.

- **Баланитис и баланопоститис** е воспаление на глансот на penisот, односно на глансот на penisот и на препуциумот, а се одликува со чешање, печење, присуство на ерозија на оштетените наведени структури, со гнојници, а може да има и белузлав исцедок низ отворот на уретрата. Почесто се јавува кај дијабетичари (поради присуството на шеќер во урината) и исто

Значајно утврдувањето на антимиограмот, односно одредување на осетливоста на габичките кон антимиотици за да се знае кој лек ќе помогне

Д-р спец. мед. Снежана Ивиќ-Колевска, микробиолог

Кандида кај бебиња и деца

Новороденчињата и доенчињата, а особено недоносените, претставуваат група со посебен ризик за појава на кандидијаза, бидејќи за нив е карактеристична недоволната зрелост на одбранбените механизми. Уште при раѓањето доаѓа до колонизација (населување) на кожата и на слuzницата на устата и на цревата со кандида при поминување низ породилните патишта на мајката од вагиналната слuzница, бидејќи таа е присутна во нормалната флора кај голем процент од бремените жени.

така може да се пренесе сексуално од слuzокожата на вагината населена или инфицирана со кандида.

- **Инфекција на гастроинтестиналната слuzница** – оваа инфекција на хранопроводот е многу ретка во општата популација, особено е индикативна за ХИВ-инфекција која поминала во манифестна СИДА. Воспалението на цревната лигавица (кандидијазен ентероколит) исто така е поврзано со употребата на антибиотици со широк спектар на дејствување и нарушување на нормалната флора. Инфекцијата на перианалниот предел предизвикана од кандида се манифестира со црвенило и печење во аналниот предел и често е придружена со изменета лигавица кај хемороиди.

- **Кандидијаза на уринарниот тракт** – главно е локализирана на уретрата, а ретко се шири на лигавицата на мочниот меур. Почесто се јавува кај жени, кај дијабетичари со гликозурија, по радијациска терапија на карцином и сл.

- **Кандидијаза на око** – најчесто се јавува на корнеата – микотичен кератит или кератомикоза.

- **Отомикоза** – инфекција на надворешниот ушен канал, каде што освен на лигавицата на надворешниот ушен канал има засирени наслаги, црвенило и ексудат и на слушната мембрана како последица на нејзина перфорација. Трауматичната или поствоспалителната кандида може да продре во средното уво, што е многу сериозна инфекција.

За сигурна бременост и понатамошно спокојно
блажено уживање
NIFTY тест – единствен неинвазивен тест
за рана детекција на Даунов синдром и
други 17 генетски аномалии на Вашето бебе, како и
полот на детето со точност од 99,9%

Како чувар на идното здравје
на Вашето најмило
Future Health BioBank UK
светски лидер во криопрезервација и
зачувување на матични клетки од
папочна крв, ткиво и млечни заби

NIFTY

FUTURE HEALTH
BIOBANK

По ирејсрака на Тамара Модевска

GINEKALIX

По ирејсрака на Тамара Модевска

Гинекаликс Дооел Улица: Јордан Мијалков 50 1000 Скопје

+389 2 31 33 311

www.ginekaliks.mk

contact@ginekaliks.mk

Со помош на тимот за СОНОТ ЗА ПОТОМСТВО

Победата на пациентите е и наша победа

Детето е круна на врската меѓу две индивидуи, тоа ги облаго-родува односите во семејството, ја заокружува врската помеѓу партнерите и, дефинитивно, го осмислува нашето живеење. Процесот на зачнување, вели доц. д-р. Зоран Петановски, шеф на Одделот за асистирани репродукција и инвитро-фертилизација, е фасцинантно софистициран и зависи од цел мозаик фактори со поголемо или помало влијание.

- За жал, дел од нас имаат проблеми и им е потребна асистенција за да ја остварат својата желба за потомство. Во нашиот Центар за асистирани репродукција и инвитро-фертилизација, дел од „Ре-Медика“, помагаме сонот за потомство да стане реалност.

Искусниот тим, брендираната опрема, современите процедури и стандардите кои ги користиме се гаранција за квалитетот на нашата услуга. Во рамките на државата сме пионери во етаблирањето на одредени процедури во гинекологијата и асистираната репродукција со цел подобра дијагностика и третман на неплодноста - вели д-р Петановски. Во 2012 година, за прв пат во нашата држава, во „Ре-Медика“ беше воведена преимплантационата генетска анализа со изведување на првата биопсија на ембриони. Следејќи ги трендовите за криопрезрвација на фертилноста беше воведена техниката за брзо замрзнување или витрификација, со која за прв пат во нашата земја се роди првото дете од замрзната јајце-клетка.

- Ја воведовме техниката на ласерско асистирани изведување (hatching) во ембриологијата, ИМСИ, го започнавме процесот на донација на сперматозоиди, јајце-клетки и ембриони. Во 2016 година, за прв пат во нашата земја ја имплементиравме и најновата техника на оваријална рејувинација или т.н. подмладување на јајниците во смисла на подобрување

на оваријалната резерва кај пациентките како и кај оние со предвремено настаната менопауза, а во 2017 година, во нашата болница за прв пат се роди и првото бебе од сурогат мајка - објаснува д-р Петановски.

Тимот ги следи светските трендови за пристапот, третманот и безбедноста на пациентите за време на постапката на вонтелесно оплодување. Во контролираната оваријална стимулација беше воведен протоколот со антагонисти и агонист како тригер на матурацијата на јајце-клетки во комбинација со постапка на замрзнување на сите јајце-клетки кај одредена група на пациентки како полицистичните јајници, млади пациентки кои лесно можат да ја направат несаканата компликација на хиперстимулација на јајниците.

- Овој пристап и тоа како ја намалува можноста за хиперстимулација кај нашите пациентки. Со тоа тие се безбедни, сигурни дека колатералната штета од вонтелесното оплодување е сведена на минимум. Во пристапот кон стерилитетот и вонтелесното оплодување воведовме конзилијарен тимски пристап од повеќе дејности на медицината. Целта ни е да ја подготвиме двојката од секој аспект на вистински начин пред финалниот пристап на вонтелесното оплодување. На тој начин го градиме мозаикот на успехот, дел по дел, сè додека нашите пациентки не бидат подготвени за последниот чин, односно вонтелесното оплодување. Со ваквиот пристап на и онака високиот процент на успешност добивме уште неколку проценти повеќе. Некој ќе рече - зар само неколку... Но тоа се неколку судбини, неколку двојки кои претходно направиле повеќе неуспешни вонтелесни обиди. Среќни сме што нашата посветеност им помага да излезат од бездната на неуспехот и да бидат среќни. Тоа и го бараат од нас,

**Доц. д-р. Зоран Петановски и
доц. д-р Валентина Сотирска**

а наша привилегија е да работиме дел од медицината којшто ги прави луѓето среќни - вели д-р Петановски.

Вистинскиот прогрес во решавањето на неплодноста донел подобри резултати таму каде што другите методи не постигнуваат успех.

- Сето тоа нè прави моќни и безбедни во решавањето на неплодноста. Постигнатите резултати во минатиот период нè вбројуваат во самиот врв на центрите во регионот. Нашиот професионален тим ќе биде секогаш со пациентите за полесно и поедноставно да ги поминеме и надминеме сите проблеми и да стасаме до посакуваната цел. Ние сме тука за нив, затоа што нивната победа е и наша - додава д-р Петановски.

асистирана репродукција СТАНУВА РЕАЛНОСТ

Научна поткрепа за поголем успех

Преваленцијата на неплодноста е во пораст, но варира демографски, па дури и во различни региони во иста држава. Неплодноста има мултифакторијална природа, почнувајќи од анатомски, хормонски, генетски и енвиromентални причинители, вели доц. д-р Валентина Сотирска, шеф на ИВФ-лабораторијата, но е поизразен фактот дека голем дел од двојките свесно го одложуваат своето потомство поради животниот стил и кариерата.

- Од друга страна, докажана е силна корелација меѓу возраста на жената и успехот од забременување. Имено, возраста на жената е обратно пропорционална од квалитетот и квантитетот на нејзините јајце-клетки, што се должи на акумулирање на голем број хромозомски абнормалности во јајце-клетката со што се намалува и нивната можност за правилно оплодување и развивање на ем-

брионот, како во природното оплодување така и во процесите на асистираната репродукција - вели Сотирска.

Иако менопаузата го означува крајот на репродуктивниот период на жената, за жал, тој почнува неколку години порано пред да настане менопаузата. Така, жените со возраст над 35 години доколку не можат да постигнат бременост од шест месеци треба веднаш да побараат помош во асистираната репродукција.

- Подоброто разбирање на механизмите инволвирани во развојот на човечкиот ембрион овозможи продукција на поквалитетни медиуми и инкубатори за чување и развој на ембрионите кои ги симулираат истите услови како и во мајчината матка. Со тоа се овозможи добивање на висококвалитетни ембриони со голем процент на нивна имплантација, бремености и раѓање на голем број дечиња - објаснува нашата соговорничка.

Во Центарот за асистирана репродукција во „Ре-Медика“, покрај секојдневната работа се изведува и научноистражувачка работа и во таа насока се објавуваат научни студии со кои се следи трендот на другите светски центри за инвитро-оплодување.

- Во една од поголемите ретроспективни студии, која ја објавивме во реномирано списание со фактор на влијание, ги проучувавме влијанието на возраста на пациентката, денот на развој и бројот на трансферирани ембриони во матката на жената врз стапката на имплантација на ембрионите, бројот на зачнати и родени деца, до нивниот пол, телесна тежина, гестациска недела на породување и стапка на еднојајчани близнаци. Во оваа студија, највисока стапка (57 проценти) на клиничка бременост (фетус со срцева акција) е добиена кај жени помлади од 35 години и кај кои сме направиле трансфер на ембриони во стадиум на бластоцисти на петтиот ден од нивниот развој. Кај пациентките над 36 години е добиена пониска стапка на

клиничка бременост од 48 проценти, исто така со трансферирани бластоцисти - вели Сотирска.

Со овие резултати уште еднаш се потврдува фактот дека намалувањето на фертилизацијата кај постарите жени се должи повеќе на квалитетот на јајце-клетките, отколку на приемчивоста на ендометриумот на матката на жената.

- Во однос на близначката бременост, повисока стапка е најдена кај помладите жени со 40 отсто, додека кај постарите од 35 години се детектирани 25 проценти на близначка бременост. И во двете возрастни групи трансферот на ембриони во стадиум на бластоциста резултираше со поголем процент на машински ембриони (57 отсто и 56 отсто), што најверојатно се должи на селекција на поголемите екпандирани бластоцисти.

Некои студии објавуваат влијание на возраста на двојката и уделот во полот на детето, но во оваа студија не беше најден ваков факт - вели нашата соговорничка.

Од друга страна, појавата на еднојајчани близнаци е поизразена при трансфер на бластоцисти отколку при трансфер на ембриони од трет ден на развој. Точната патогенеза сè уште е нејасна, но се смета дека возраста на жената или условите на раст можат да ја индуцираат истата.

- Од сите овие резултати може да се заклучи дека кај постарите жени (над 36 години), доколку се развијат ембриони до стадиум на бластоциста се зголемуваат шансите за нивна имплантација и раѓање на дете. Кај помладите жени сугерираме дека елективниот трансфер на еден бластоцист значително ќе ги намали шансите за близначка бременост, која може да носи одредени проблеми. Со оваа студија се добија вредни информации за подобра одлука во однос на селекцијата на ембрионите во однос на нивниот степен на развој кај различни возрастни групи на пациентки - додава Сотирска.

Редовните прегледи кај сите мажи
понека да станат навика, основна грижа за сопственото здравје!
Рекорден е порастот на бројот на заболени од карцином на тесктиси,
како и на машкиот фактор како причина на брачна неплодност.

Советувам редовни, превентивни прегледи.
Д-р Александар Мишковски, хирург-уролог, специјалист за машка неплодност

Уролошките прегледи може да се закажат на 02/2603100

Физичка активност во бременоста ТРУДНИЦИТЕ ДА ГО СЛУШААТ СВОЕТО ТЕЛО

Користа од физичката активност за време на бременоста е добро позната. Но многумени не знаат од каде да почнат или често се прашуваат дали танцувањето, аеробикот, пливањето, пешачењето и јогата, како и активностите како скијањето, правењето склекови и возењето велосипед се безбедни за време на бременоста. Д-р Симонида Котларова-Попоска, специјалист гинеколог-акушер во „Ре-Медика“ вели дека од физичката активност жените во бременоста имаат полза, но дека сето тоа треба да биде внимателно и трудниците да го слушаат своето тело.

СЕДУМ ПРИДОБИВКИ

Од вежбањето за време на бременоста има седум главни придобивки. Нашата соговорничка издвојува седум важни придобивки од вежбањето и од физичката активност во бременоста.

1. Зголемување на енергијата

Во бременоста жената може да се чувствува уморна и без кондиција, но регуларното вежбање може да помогне за полесно справување со секојдневните задачи и со напорниот дневен ред на обврски. Со секојдневно вежбање се зајакнува кардиоваскуларниот систем, така што трудницата нема да се заморува лесно, а со силни и тонизирани мус-

кули ќе биде потребен помал напор за завршување која било активност, без разлика дали е тоа физичка активност или состанок во канцеларија.

Според Американскиот колеџ на гинекологи и акушери (АЦОГ), препорачано е 30-минутно вежбање секој ден, сè додека трудницата нема медицинска состојба или компликација поради која нејзиниот лекар гинеколог кажал да се намали нивото на физичка активност.

2. Подobar сон

Наоѓањето добра положба за спиење за трудницата може да претставува голем проблем. Но со физичките вежби ќе се намали ексцесот на енергија и бремената жена ќе се замори доволно за да заспије лесно и да има добар сон по кој ќе се чувствува одморена.

3. Намалување на дискомфорт

Со нормална физичка активност се истегнуваат и зајакнуваат мускулите кај трудницата, со што нејзиното тело подобро се справува со болките во мускулите и во лигаментите за време на бременоста. Вежбите со истегнување ја олеснуваат болката во грбот, пешачењето ја подобрува циркулацијата, а пливањето ја зајакнува стомачната мускулатура кај трудницата, објаснува докторката.

4. Подготовка за породување

„Во колку подобра физичка кондиција е бремената жена, толку по силна ќе биде за време на контракциите и породувањето“, вели нашата соговорничка и додава дека подготовките за породување со помош на физички вежби можат да го олеснат и да го скратат времето на породување.

>>

5. Помал стрес, поголем оптимизам

Со раѓањето на детето се менува целиот живот на родителите. Тоа е значајно искуство, вели докторката, кое прави жената да се чувствува обземаена, како да е во екстаза, но и истовремено и анксиозна. Во една студија е докажано дека вежбањето ги зголемува нивоата на серотонин, хормон кој е одговорен за промени во расположението, поради што во организмот се постигнува состојба на смиреност и рамнотежа.

6. Подобра слика за себе

Гледајќи како секој месец од бременоста се зголемуваат килограмите, трудницата може да се обесхрабри. Но ако во бременоста не ја одбегнува физичката активност, освен ако мора,

тогаш трудницата ќе се чувствува подобро и ќе знае дека добиените килограми се посакуван прираст на тежината во бременоста.

7. Враќање во нормала по породувањето

Да се врати телото во нормала по породувањето, само по себе, е мотивација за многу жени да практикуваат физички вежби во бременоста. Ако се одржуваат силата и мускулниот тонус за време на целата бременост, на телото ќе му биде полесно да се врати во нормала по породувањето.

ДЕСЕТ ПРЕДУПРЕДУВАЧКИ ЗНАЦИ

Колку е корисно вежбањето, толку може да биде и опасно ако не се изве-

дува правилно, соодветно на бременоста или ако е во претерана мера. Телото се менува за време на бременоста, променет е центарот на носење на тежината, бидејќи жената носи поголема тежина и трудницата полесно се заморува. Токму поради тоа, предупредува докторката, мора внимателно да се вежба и притоа жената да го слуша своето тело, бидејќи тоа ќе и каже кога навлегува во опасната зона. Меѓу најважните предупредувачки знаци и симптоми на кои мора да се внимава при вежбањето се:

1. Наусеа, мачнина

Тоа е знак дека во организмот има создадено повеќе млечна киселина која се создава како продукт на метаболизмот на мускулите. Ако мачнината продолжи и по прекинувањето со вежбање, тогаш трудницата треба да се јави кај својот гинеколог.

2. Вртоглавица

Ако трудницата има вртоглавица која трае или ако е придружена со заматен вид, главоболки и срцебиене, може да е симптом на силна анемија или друга сериозна болест која може да влијае на бременоста. Ако вртоглавицата продолжи и откако жената престанала со вежбање, тогаш таа треба да се јави кај гинеколог.

3. Нагло зголемување на телесната температура

Ако дланките на трудницата и станат лепливи или ако чувствува топли и ладни бранови, тогаш нејзиното тело кажува дека има проблем со терморегулацијата, што може да биде штетно за бебето. Ако температурата продолжи да се зголемува, итно треба да се оди кај гинеколог.

4. Срцеви палпитации

Ако бремената жена при вежбање останува без воздух и прекумерно се поти, најверојатно е дека границата на оптимално вежбање е помината, вели нашата соговорничка и додава дека ако, пак, срцето на трудницата за време на некои вежби забрзано чука дури и кога ќе престанат, тогаш е неопходен лекарски преглед.

5. Отоци

Дланките и стапала трудницата може да ги чувствува отечени, но болките во екстремитетите може да се последица од тромбоемболизам, односно воспаление на вените поврзано со коагу-

Дали вежбањето, танцувањето и возењето велосипед се корисни за време на бременоста, колкав напор е дозволен и како да знаат трудниците кога треба да го намалат темпото или да престанат со вежбите

Д-р Симонида Котларова-Попоска, гинеколог

лацијата на крвта во нив. Ако по еден час од престанување на вежбањето не се намали отокот, потребен е лекарски преглед.

6. Вагинално крвање

Дел од бремените имаат лесна сукрвица за време на бременоста, што е причина за нивна загриженост. Рано во бременоста тоа може да е знак за спонтан абортус, додека во вториот и третиот триместар крвавењето се поврзува со заканувачко предвремено породување

и проблеми со постелката, како на пример плацента превија или плацентарна абрупција. Овие две состојби бараат итна медицинска помош.

7. Заматен вид

За време на вежбањето трудницата може да почувствува заматување на видот, што е знак на дехидратација, поради што паѓа крвниот притисок, па оттаму и срцето работи забрзано, вели докторката. Таа предупредува

дува дека поради нискиот притисок бебето може да остане без доволно снабдување со крв. Заматениот вид може да е знак и на прееклампсија, состојба при која е нарушен протокот на крв низ постелката, што може да е опасно за бебето.

8. Кога гинеколошкиот преглед е итен

Колабирањето во текот на бременоста не треба да се сфати лесно. Може да се случи поради дехидратација како и поради сериозна состојба поврзана со големи проблеми во циркулациите. Мозокот останува без доволно кислород, што значи дека и бебето не го добива во доволно количество.

9. Остра повторувачка болка во stomак и во гради

Оваа болка може да е од банално истегнување на лигаментите, но е можно и трудницата да има контракции, особено ако болката е повторувачка во регуларни интервали. Притоа мора да се направи ЦТГ и да се верифицираат евентуалните контракции на матката.

Овој симптом зборува за предвремено прскање на плодовите обвивки и е знак дека почнува породувањето. Треба веднаш да се појде кај гинеколог.

Микрогранулитите за директна примена Магнезиум 400 + Б комплекс ја обезбедуваат потребната количина магнезиум заедно со Б-витамините, со цел да се задоволат зголемените потреби на организмот.

20 кесички
со вкус на грејфруш

1 КЕСИЧКА
ДНЕВНО

ДОДАТОК ВО ИСХРАНАТА

Магнезиум + Б комплекс 400

- Магнезиумот ѝ придонесува за нормална функција на нервниот систем
- Магнезиумот ѝ придонесува за нормална мускулна функција и за електиролитен баланс
- Б-витаминамиѝ ѝ придонесуваат за намалување на заморот и на исцрпеноста

БЕБЕТО ОДБИВА ДА ЦИЦА

Потешкиот период на адаптација, кога мајките веќе се влезени во ритамот со доење, може да се случи одеднаш бебето да одбива да цица. Тоа не мора да значи целосен прекин на доењето. Некои бебиња ќе цицаат повремено, некои повеќе ќе си играат на дојката, а некои сепак сосема ќе се одбијат од доењето. Одбивањето на бебето да цица е негов начин на комуникација со кој ни соопштува дека нешто не е в ред, но вообичаено не значи дека сака да се одбие од доење. Оваа состојба најчесто се јавува кај бебињата на возраст помеѓу три и осум месеци и трае неколку дена (2-5), а во ретки случаи неколку недели. Овој период е фрустрирачки за сите членови на семејството, но најголема трпеливост и посветеност и треба на мајката доколку таа сака да продолжи да го дои своето дете.

НАЈЧЕСТИ ПРИЧИНИ

Причините за вакво однесување на бебето се многубројни. Тие најчесто се очигледни и се должат на влијание на некој надворешен фактор, но некогаш остануваат неоткриени и прават родителите да бидат збунети.

Бебето може да одбива да цица поради:

- Болка предизвикана од никнување на запчиња, присутна габична инфекција во усната празнина (кандидијаза или соор), како и од воспаление на увото. Болката се појавува кога бебето се обидува да цица и таа го компромитира доењето.

- Болка при доење во одредена положба која се јавува како резултат на притисок на некој дел од телото (присутна родилна повреда, најчесто скршеница на клучната коска или оток и црвенило на место на увод од вакцина).

- Настинка или затнат нос - непроодноста на носот го отежнува дишењето и го оневозможува цицањето.

- Почеста употреба на цуцли-лажливки и внесување на адаптирано млеко во исхраната, кои го намалуваат интересот на бебето за цицање од града.

- Одвлекување на вниманието на бебето додека цица - го интересира сè што се случува околу него - криза на доењето.

- Подолго одвојување на бебето од едниот или двата родители, враќање на мајката на работа, промена на работното време на мајката, преселба, патување на мајката. Секој настан што предизвикува поголемо нарушување на распоредот на доење може да биде причина за одбивање на цицање од страна на бебето.

- Стрес доживеан за време на претходниот подој - бурна реакција на мајката кога детето ќе ја гризне брадавицата при доење, конфликтна состојба и вознемиреност на мајката

во текот на доењето, сето тоа може да го вознемири бебето.

Други, но поретки причини се следните:

- Времето може да биде причина за оваа состојба. При високи температури бебето може да е вознемирено и да не сака да цица. Истото се случува и при ненадејни промени на температурите.

- Хормоните на мајката влијаат на расположението кај некои бебиња. Во време на овулација, менструален циклус или бременост бебињата може да се вознемирени и да не сакаат да цицаат, поради намалено количество на млеко во тој период и промена на вкусот на млекото (посолено е).

- ШТО СЕ СЛУЧУВА?

- Крем или маст што употребува мајката за премачкување на брадавиците.

- Реакција на некои козметички средства што ги користи мајката (шампон, сапун, дезодоранс, крем за тело, парфем и слично).

- Промена на вкусот на млекото како резултат на воспаление на дојките или како резултат на нова храна или пијалак што мајката ги вanela

Без оглед на причината која довела до оваа ситуација, сите мајки се вознемирени од промената во однесувањето на нивното дете. Мајката нема само емоционални проблеми (вознемиреност, фрустрација), туку и физички тешкотии од преполните дојки

Одбивањето на бебето да цица е негов начин на комуникација со кој ни соопштува дека нешто не е в ред, но вообичаено не значи дека сака да се одбие од доење. Оваа состојба најчесто се јавува кај бебињата на возраст помеѓу три и осум месеци и трае неколку дена, а во ретки случаи неколку недели

**Д-р Јадранка Живковиќ,
педијатар**

кои може да доведат до затнување на млечните канали или воспаление. За да се спречи тоа, неопходно е мајката да се измолзува, рачно или со соодветна пумпа. Ова измолзено мајчино млеко може да се дава со лажичка, чашка или со шприц. Цуцдите би било пожелно да се избегнуваат поради опасност од навикнување.

СОВЕТИ И СУГЕСТИИ

- Медицинска помош со спроведување на соодветен тераписки третман во одредени ситуации (воспаление, кандидијаза, настинка).

- Да се дои бебето во затемнета и тивка просторија, да се сведат на минимум нештата што можат да го одвлечат вниманието додека цица.

- Да се дои бебето додека е во полусон. Многу бебиња одбиваат да цицаат кога се будни, а ја прифаќаат градата кога се поспани или уморни.

- Да се промени положбата при доењето или да се дојат при движење или лулање. Ова е напорен, но делотворен начин на доење.

- Да му се посвети повеќе време на бебето, а може и да се практикува спиење во заеднички кревет, со што ќе има услови за интензивно доење во текот на ноќта.

- Понекогаш е потребно да се намали количеството на адаптираното млеко и на цврстата храна доколку е на мешана исхрана, и да се сменат практиката и режимот на доење.

- Контактот „кожа на кожа“ многу лесно ги смирува бебињата како и прошетка и доење надвор.

- Мајката да користи козметика со послаб, неутрален мирис и да внимава на својата исхрана.

Овие практични совети би требало да им помогнат на мајките да размислуваат на вистински начин и соодветно да реагираат во услови кога нивното дете ќе почне, од некоја причина, да одбива да цица. Со големо трпение и упорност мајката речиси секогаш може да го убеди бебето да почне повторно да цица, а со тоа да овозможи заедно да уживаат во благодатите од доењето.

Совршена чистота и нега

за чувствителна кожа

✓ Дерматолошки тестирано

Пет мита за татковството

Улогата на таткото при породувањето сега драстично е промената од времињата кога партнерот можеше само да седи во чекалницата на болницата и да го очекува радосното соопштение на гинекологот. Денес многу мажи активно се вклучени во целиот процес додека се чека бебето, од моментот кога тестот станува позитивен, со заеднички посети на гинекологот, вежби за психофизичка подготовка на трудници,

породувањето, па и потоа со заеднички посети на педијатарот.

Некои мажи лесно ги прифаќаат овие обврски, а некои не. Не сите мажи можат да издржат да бидат присутни кога жената има контракции за породување и при породувањето. Но за повеќето од нив, тој момент на раѓање на сопственото дете е најголемото доживување во животот. Посетата на часовите за трудници е

од непроценлива важност. По презентирањето што сè се случува при породувањето и идните татковци се чувствуваат посамоуверени, стекнуваат идеи и учат техники за тоа како може да и помогнат на својата жена во текот на породувањето. Сестрата-акушерка може многу да помогне со тоа што го насочува мажот и му кажува како да се однесува и како релаксирано да учествува и помага. >>

Не сите мажи можат да издржат да бидат присутни кога жената има контракции за породување и при породувањето. Но за повеќето од нив, тој момент на раѓање на сопственото дете е најголемото доживување во животот

**Д-р Јован Ефремовски,
гинеколог**

Повеќето татковци претпоставуваат што значи да се биде татко. Овие идеи влечат корени од искуствата со сопствениот татко и во верувањето што општеството го очекува од таткото. За жал, постојат мал број тестови кои би му помогнале на мажот да ги тестира овие дубиози. Сепак, колку повеќе ги испитувате и разбирате вашите некажани очекувања по однос на татковството, толку повеќе имате шанса да станете подобар татко.

Можеби најголемиот мит од сите е дека има само една дефиниција за добар татко. Вие сами ја создавате идејата што значи татковство според вас самите и според потребите на семејството. Ова се преостанатите пет мита:

1. Само чувствата на идната мајка се важни - телото на жената се менува за време на бременоста, фокусот на процесот на раѓање се става на жената и затоа се мисли дека само нејзините чувства се важни. Мажите се плашат да не ја оптоварат жената со нивните грижи. Вашата грижа за нејзиното физичко и ментално здравје се важни сега и во постпородилниот период, но исто така и вашите чувства се важни. Лесно е идниот татко да зборува за својата возбуда поради тоа што ќе стане татко. Но е потешко да зборува за нешто исто така важно - стравот и неизвесноста. Дали сè ќе се заврши добро? Дали не настанат компликации? Дали не се онесвестам при породувањето? Дали ќе се промени нешто во нашата врска? Дали ќе може да продолжам со мојата кариера? Каков татко ќе бидам?

Идниот татко мора да ги слушне чувствата на жената и треба да се разговара отворено со него за тоа. Тоа ќе ве направи поблиски. Може да се дружите и со други идни татковци или да прочитате книга за станувањето татко, како и да ја придружувате сопругата на вежбите за психофизичка подготовка за трудници. Не се срамете од своите чувства на неизвесност и страв. Со нивното излагање го побивате митот дека само чувствата на мајката се важни и ги поставувате темелите на активно вклучен татко.

2. На новороденчињата всушност не им е потребен татко - поради силната врска меѓу мајката и новороденчето, особено она кое се дои, таткото се прашува дали навистина бебето има потреба од него. Секако да. Таткото е значајна личност во неговиот живот, и бебето сака да поминува релаксациски моменти со својот татко. За да се поврзете повеќе со вашето бебе држете го, нишкајте го, зборувајте му, но нека биде тоа по неговото хранење за да биде концентрирано на вас. А со тоа ќе ѝ дадете време и на мајката да се одмори по подојувањето. Може и вие да му давате млеко на вашето бебе доколку мајката го измолзи млекото или ако бебето прима адаптирано млеко. Може да помогнете индиректно со тоа што ќе ѝ завршите некоја работа на мајката во домот. А со тоа таа ќе има повеќе слободно време за заеднички моменти на релаксација. Запомнете дека му помагате на целото семејство.

3. Мажите не знаат како да се грижат за мало дете - ова е голема лага што ги држи татковците на дис-

танца од своите бебиња и предизвикува непотребна грижа кај мајките, кои мислат дека татковците не се способни да се грижат за новороденчето. Но родителството може да се научи од сите, и од мајките и од татковците. Ако поминувате време со малото бебе, вие ќе почнете да ги препознавате неговите потреби. Понекогаш е добро нешто сами да направите или да имате задачи кои се ваши, кои треба вие самите да си ги извршувате. Така ќе докажете пред другите, а и пред себеси дека сте способни за грижа околу новороденчето.

4. Мажот кој се концентрира на грижата околу бебето нема да има успешна кариера - не е точно дека мажот кој се ориентирал кон семејството не е успешен на работ-

ното место. Многумина родителството го сметаат за многу значаен период, со голема цел во него, и тоа го крева статусот на татковците. Некои мажи ги заменуваат успехите во кариерата со времето поминато со фамилијата, бидејќи повеќе ја ценат исполнетоста што ја чувствуваат со татковството. Сè повеќе мажи сметаат дека да се биде добар татко е значајна придобивка во животот и му даваат предност на тоа во споредба со кариерата.

5. Ќе бидеш ист како твојот татко - вашиот татко ќе добие друга функција кога вие ќе станете татко. Нормално е дека ќе се наврќате на вашето детство и на улогата на таткото во него, и ќе ги следите неговите чекори. Но вашиот татко не е единствениот модел

на татко. Тој само има огромно влијание на тоа каков татко вие ќе станете. Влијаат и учителот, тренерот, пријателите, стрико, вујко, браќа и многу други личности од вашиот живот. Може да искористите сè што сметате за позитивно од страна на вашиот татко.

Во светот нема еден единствен модел на татковство. Различни култури му приоѓаат на татковството на различни начини и значењето му е различно. За некои да се биде добар татко значи да се обезбеди семејството со дом, храна, образование. Сите татковци поминуваат различно време со своите деца. Вие мора да направите избор за она што е најдобро за вашето семејство. Сфатете го татковството како улога во која прераснувате со нејзино секојдневно истражување.

Како да им се спротивставите на овие 5 мита за татковството?

1. Размислете како тоа да се биде татко влијае на вас. Разговарајте за тоа со сопругата и со другите нови или идни татковци.

2. Држете го, нишкајте го и зборувајте му на новороденчето веднаш по раѓањето.

3. Научете како се менуваат пелените, како се бања и храни бебето и бидете дел од секојдневниот живот.

4. Размислете што од вашата кариера може да трпи за сметка на поминатото време со бебето. Ова е долг експеримент за кој треба време.

5. Издвојте што најмногу сакате кај вашиот татко, наставник, тренер, пријател и роднина за да создадете ваш сопствен идентитет како татко.

СПОРТУВАЊЕ - ВИСТИНСКА

Занимавањето со спорт од рана возраст носи придобивки во развојот на психичкиот живот на детето, а потоа и на зрелата личност. Кај дете на возраст од четири години и нагоре треба да се поддржи контактот со спорт поради усвојување на здрави психолошки рамки на функционирање, покрај правилниот физички развој. И покрај тоа што играњето со деца надвор, без строги правила и без тренер е исто така многу корисно за психичкиот развој, вклучувањето во построкурирана форма на спортски активности нуди поинаков поттик на развој на значајни аспекти од личноста.

ЈАКНЕЊЕ НА САМОДОВЕРБАТА

Очигледни се здравите навики за вежбање и градење на однос кон сопственото тело, чувство на одговорност и чувство на припадност да се биде дел од група кон постигнување на заедничка цел како и развивање на лична одговорност за индивидуален учинок. Целите кои се поставуваат пред детето побрзо се постигнуваат за разлика од целите кои се задаваат со училишните активности, каде што пред сè се поттикнува когнитивниот развој. Запознавајќи го своето тело и што може да постигне преку спрегата тело - ум, детето ги јакне самоконтролата, сигурноста и вербата во себе.

НАМЕТНУВАЊЕТО АМБИЦИИ Е ОПАСНО

Споредувањето со идоли е дел од развојот на секое дете. Идолите кои доаѓаат од полето на спортот се одликуваат со посветеност кон целта, водење здрав живот без пороци. Целата лепеза од нови можности кои се отвораат преку спортот на детето му овозможува нов контакт и пат за комуникација со светот околу себе, што е една од најважните развојни скалила на личноста.

Во овој период важно е да се развива и свесноста кај родителите во врска со очекувањата кои ги градат за своето

И покрај тоа што играњето со деца надвор, без строги правила и без тренер е исто така многу корисно за психичкиот развој, вклучувањето во построкурирана форма на спортски активности нуди поинаков поттик на развој на значајни аспекти од личноста

Марија Стојковска-Василевска, психолог и психотерапевт

дете. Наметнувањето на амбициите може да креира товар за личноста на детето и да предизвика тешкотии во неговиот развој. Некои фрустрации може сериозно да му ја нарушат самовербата и да развие некои облици на непријатно функционирање и невролошки реакции.

ВНИМАТЕЛНО НАСОЧУВАЊЕ

Воведувањето професионалност во тренинзите на децата, за да се насочат кон професионално

занимавање со спорт, треба да биде внимателно и со многу знаење, и од страна на тренерите и од страна на родителите. Постигнувањето на балансирана фрустрација која води до развој наместо до стагнација или регрес е индивидуален процес за секоја млада личност. Секој реагира специфично на одредени дразби затоа што секој доаѓа од различна средина на спортскиот терен.

СПОРТИСТИТЕ ПОРАНО СОЗРЕВААТ

Во создавање на личноста на професионален спортист важно е да се знае дека психолошкото созревање се случува побрзо, пред сè заради брзината на созревање на спортистот како професионалец. Зрелоста на професионалниот спортист се очекува да биде на многу порана календарска возраст од професионалната зрелост во повеќето други професии. Природното созревање на професионалниот човек од друга професија настапува дури и подоцна (најголемиот професионален капацитет се постигнува по 40-годишна возраст), кога кај спортистите доаѓа залезот на професионалната кариера. Имајќи го ова предвид важно е овој аспект да се препознае и внесе во работата со спортистите.

Спортистот како индивидуа има своја цел која тежнее да ја оствари. Во групните спортови таа цел е во директна зависност со целта што ја поставува групата. Често изгледа дека двете цели (лична и на тимот) се јасни и скоро исти, но може да не се доволно усогласени, може да има свесно и несвесно потиснување на личните замисли за целта. Степенот на неусогласеност, доколку не се провери со сите поединци, може да стане препрека во постигнување на групната цел.

Одговорноста за личните цели ја понесува поединецот. Најмногу тој е одговорен за својот успех и учинок. За групната цел одговорноста се распределува преку индивидуалното позиционирање на секој во целината.

спрега тело - ум

ПРИТИСОЦИ

Покрај личниот притисок за успех кој си го креира самата личност, а кој често е поврзан и со притисокот што доаѓа од најблиските, постои и притисок од јавноста. За младата личност во развој овие притисоци може да се пресилни и преголеми за капацитетот кој го има развиено за да се справува со нив.

Ментална зрелост е капацитет кој е неопходен при соочување со ситуации на стрес како што се некои спортски натпревари. Тој

капацитет е потребен и за играчите и за гледачите.

Една од пречките за развивање на тој капацитет се интроектите кои се интернализирани пораки примени од средината, кои раководат со нашето однесување, без да имаме можност да ги промениме. Особено се моќни во ситуации на стрес, а од нас се очекува успех. Тие може да се: „ех, готово е“, „крај, нема шанси“ и многудруги слични формулации на деморализирање кои одекнуваат како во главите на спортистите така и во главите на навивачите, и се појавуваат во

моменти кога би требало да се покаже спортски карактер и прават психолошка блокада. На ваква блокада треба да се пристапи многу посистематски и попрофесионално, бидејќи нејзините корени се многу подлабоки отколку што навидум може да личат. Дотолку повеќе што може да стигнеме до колективен интроект кој е втемелен во нашиот менталитет како народ.

ПОБЕДУВАЊЕ НА БЛОКАДИТЕ

Во таква ситуација на психолошка блокада постои голема можност

>>>

да се затворат сите патишта до тој капацитет, што секој од нас го поседува, само е попречен. Се губи контакт со моментот во реалноста, се влегува во магичен круг каде што се води дијалог со себе и се потенцирани сите неуспеси на индивидуално и на колективно ниво, наместо да се биде во контакт со средината.

Неможноста да се развие и да се користи капацитетот кај младиот спортист може да доведе до губење на мотивацијата за спорт како и погенерално во неговото живеење како страв од партиципирање во какви било дури и секојдневни активности и изложување пред други луѓе дури и во средина на безрезервна поддршка.

ВО СОЗДАВАЊЕ НА ЛИЧНОСТА НА ПРОФЕСИОНАЛЕН СПОРТИСТ ВАЖНО Е ДА СЕ ЗНАЕ ДЕКА ПСИХОЛОШКОТО СОЗРЕВАЊЕ СЕ СЛУЧУВА ПОБРЗО, ПРЕД СЕ ЗАРАДИ БРЗИНАТА НА СОЗРЕВАЊЕ НА СПОРТИСТОТ КАКО ПРОФЕСИОНАЛЕЦ. ЗРЕЛОСТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИОТ СПОРТИСТ СЕ ОЧЕКУВА ДА БИДЕ НА МНОГУ ПОРАНА КАЛЕНДАРСКА ВОЗРАСТ ОД ПРОФЕСИОНАЛНАТА ЗРЕЛОСТ ВО ПОВЕЌЕТО ДРУГИ ПРОФЕСИИ

Изложувањето на младата личност на интензивни ситуации на стрес и очекувања дека треба секогаш успешно да ги надминува креира комплексно поле низ кое младиот спортист треба внимателно да се води додека не стекне капацитет самиот да се движи низ него, низ сите предизвици и избори кои му ги нуди тоа поле. Разговор за вистинските потреби, желбите за постигнување како и за љубовта која ја добива од спортот, и работа на начините на кои влегува во некои процеси, начините на кои може да излегува од некои обрасци на однесување, движење итн. се дел од професионалната поддршка на психичкиот развој на личноста на спортистот.

Ракометарите на Металург добиваат психолошка поддршка

Нехируршка

ВАГИНАЛНА РЕЈУВЕНАЦИЈА, КОГА И ЗОШТО СЕ ИЗВЕДУВА

Што е нехируршка вагинална рејувенација?

- Во текот на животот жените поминуваат низ бременост, породување, хормонални промени, стареење, што доведува до промени на нивните гениталии. Промените коишто влијаат на квалитетот на животот на жената вклучуваат: намалување на тонусот на вагиналниот ѕид, појава на уринарна стрес-инконтиненција (подмочување), појава на вагинална сувост, намалување на еротските чувства, намалување на тонусот на големите срамни усни. Губење на либидото е несреќна состојба која афектира голем број жени на различни возрасти. Жените можат да го почувствуваат по породување, во периодот на перименопауза, менопауза и постменопауза. Многу фактори можат да

Многу фактори можат да играат улога во намалената сексуална желба на жените и можноста таа да се ужива во сексот: хормонални, физички и психолошки промени. Иако за многу жени ова е табу-тема, искуството на гинеколозите покажува дека можеби полека, но сè повеќе жени се охрабруваат да разговараат за неа. Со гинекологот, прим. д-р Јане Стојковски разговаравме за тоа кои се нехируршките можности за решавање на проблемите, како се изведуваат, дали се ризични...

играат улога во намалената сексуална желба на жените и можноста да се ужива во сексот. Факторите вклучуваат хормонални, физички и психолошки промени. Или поконкретно, може да се поради намалени нивоа на тестостерон и естроген, вагинална сувост, нуспојави

од лекови, хронични болести, губење на сопруг или партнер, немање емоционална интимност, конфликти, стрес и проблеми со расположението. Сексот не само што е интегрален дел од секоја врска туку студиите покажале дека има бенефиции по женското здравје. >>

Здравиот сексуален живот ги намалува стресот и срцевите болести, ги зголемува чувството на среќа и доброто чувство за себе и за своето постоење.

Третманите за некои или за сите од овие промени можат да бидат со уреди кои користат радиофреквентна или ласерска енергија или да се користат филери: масно ткиво како алографт или плазма богата со тромбоцити (PRP) кои се инјектираат во клиторисот или Г-точката.

Што предизвикува намалување на вагиналниот тонус?

- Бременоста и вагиналното породување можат да доведат до траума и истегнување на вагиналниот ѕид што резултира со губење на вагиналната еластичност, поизразито доколку жената имала повеќе бремености и породувања, или породување на крупен плод, инструментално породување со форцепс, а секако причината може да е и стареење. Симптомите вклучуваат губење на сексуална стимулација и намалена сексуална сатисфакција, што може да има негативни последици по женската сексуална функција, самодовербата и квалитетот на живот. Оваа состојба често е занемарена и непријавена како проблем.

Дали оваа состојба може да се подобри?

- Физикални вежби за подобрување на вагиналниот тонус (Кегелови вежби) и електростимулација можат да бидат препорачани за затегнување на карличната мускулатура, но не постои доказ дека таквите изометриски вежби резултираат со вагинално затегнување. Начинот на работа на ласерската и радиофреквентната енергија е преку загревање на ткивата, зголемена васкуларизација, продукција на колаген и негово ремоделирање. Третманот со нехируршките процедури не може да замени операција, бидејќи хируршките процедури резултираат со скратување, затворање на просторите кои биле создадени од претходни трауми на вагиналниот ѕид и на карличната мускулатура. Ласерските и радиофреквентните третмани не се трајни и се препорачува

Прим. д-р Јане Стојковски, гинеколог

повторен третман за 6-12 месеци.

Неволно истекување на урина (*stress incontinentio urinae*) се јавува како резултат на губење на потпората на мочниот канал, мочниот мезур, ослабување на сфинктерот околу мочниот канал, поради истегнување и траума на околното потporno ткиво и на карличните мускули. Радиофреквентните и ласерските третмани можат да дадат подобрување во третманот на лесни форми на уринарната стрес-инконтиненција. Потешките форми не можат да бидат подобрени без оперативен третман.

Губењето на вагиналната лубрификација и чувството на вагинална сувост со стареењето, хормоналните промени и вагиналното зрачење поради малигни болести може да се подобрат со ласерски и со радиофреквентни третмани.

Малите и големите срамни усни го губат тонусот со стареење, бременост, породување и хормонални промени. Треба да се направи процена дали тие имаат растегнатата кожа или малку волумен. Изгледот може да се подобри. Така, ако е губење на волуменот тогаш може да се инјектира мало количество масно ткиво како алографт на двете страни за да се поврати изгубениот изглед, а ако има повеќе кожа тогаш пациентка-

та треба да размисли за хируршка интервенција - лабиопластика. Доколку проблемот не е многу изразен, радиофреквентната и ласерската енергија можат да ја затегнат кожата на големите срамни усни резултирајќи со видлива промена која се случува веднаш по третманот.

Кој ги изведува ласерските и радиофреквентните третмани?

- Ласерските и радиофреквентните третмани се изведуваат од сертифицирани доктори во клинички услови. Најчесто не е потребна анестезија или се применува локална топична анестезија. Аналгетска терапија не е потребна. По третманот може да има појава на зголемена вагинална секреција. На пациентите не им се препорачува апликација на вагинални тампони и сексуална активност од еден до четири дена.

Вагиналната рејувенација со плазма богата со тромбоцити (PRP) е дел од интегративниот пристап дизајниран да го третира изворот на сексуалната дисфункција и да ги подобри желбата, перформансите, сексуалната возбуда и оргазмот. (PRP) ПРП-вагиналната терапија е неинвазивна процедура која се изведува во амбулантски услови со инјектирање на плазма богата со тромбоцити во целните места. Процедурата ја изведува лиценциран доктор кој е обучен за овој вид третман. Со користење на плазма богата со тромбоцити за стимулирање на матичните клетки и фактори на раст се добива регенерација, создавање на колаген и обновување на вагиналното ткиво. Постапката опфаќа земање крв од пациентката, центрифугирање, сепарирање на тромбоцитите (оваа постапка се изведува со посебни епрувети во кои може да има и хијалуронска киселина за подобрување на ефектот).

Оргазам-шот (O-shot) е регистриран термин кој се однесува на инјектирање на плазма богата со тромбоцити. Плазма богата со тромбоцити (PRP) се зема од крвта на пациентката и се инјектира во клиторисот и во предел на Г-точката (Грдфенберговата точка), која се опишува како еротска област на почетокот на предниот вагинален ѕид, а којашто за одредени истражувачи е дискутабилно де-

ка постои. Може да се повторува на 6-12 месеци.

Г-шот (G-shot) е регистриран термин кој се однесува на инјектирање на филер во Г-точката. Се повторува на 3-5 месеци.

Процедурата се изведува со топична локална анестезија, со ладење со мраз или во самата инјекција има локален анестетик. Времетраењето на целата процедура од земање крв од пациентката, центрифугирање, одвојување на плазма богата со тромбоцити и инјектирање во целните места трае најмногу еден час. Компликациите се ретки, можна е локална појава на хематом кој брзо се ресорбира и не е потребна терапија. По процедурата не се потребни аналгетици.

Кои се бенефициите од рејувенацијата?

- Бенефициите од рејувенацијата се зголемување на либидото, обновување на сексуалната интимност, намалување на болката при сексуален однос и подолга сексуална возбуда. Прелиминарните резултати покажуваат дека овие процедури можат да ја зголемат појавата на оргазам кај одредени пациентки, но има минимални шанси за успех кај жени кои воопшто не доживеале оргазам.

Пред наведените процедури е потребна дискусија со гинеколог за проблемот и за целите на третманот, запознавање со медицинската историја на пациентката, евентуално користење на лекови и суплементи, користење на алкохол, пушење и употреба на наркотични средства. Пред процедурата се прават гинеколошки преглед, микробиолошки анализи, тест за бременост и по потреба хормонални анализи. Потребно е да се објаснат евентуалните компликации од третманот и исходот од истиот.

Како што жените, гинекологите и медиумите сè повеќе отворено зборуваат за овие проблеми така бројот на третмани за нивно решавање се зголемува. Кај нас сè уште нема задоволително разбирање за овие третмани. Подобро разбирање за нивната ефективност ќе имаме кога ќе има соодветна застапеност на наведените процедури и објавување на резултатите во ригорозни научни студии.

**ГУБЕЊЕ НА ЛИБИДОТО
Е НЕСРЕЌНА СОСТОЈБА КОЈА
АФЕКТИРА ГОЛЕМ БРОЈ ЖЕНИ
НА РАЗЛИЧНИ ВОЗРАСТИ.
ЖЕНИТЕ МОЖАТ ДА ГО
ПОЧУВСТВУВААТ ПО
ПОРОДУВАЊЕ, ВО ПЕРИОДОТ
НА ПЕРИМЕНОПАУЗА,
МЕНОПАУЗА И
ПОСТМЕНОПАУЗА**

10 факти и заблуди за ракот на дојка

Раното откривање на ракот на дојка е предуслов за навремено отпочнување со терапија и со самото тоа, успешно лекување на болеста

Карциномот на дојка е еден од најчестите малигни тумори кои се јавуваат кај жените. Како настанува, кој има зголемен ризик, а кои фактори може да ја намалат можноста за појава на карцином? Овие прашања, вели д-р Наде Петановска, радиодијагностичар, најчесто се поставуваат во лекарските ординации. Таа зборува за најчестите факти и заблуди поврзани за карциномот на дојка.

- Појавата на карциномот на дојка е под влијание на голем број фактори од надворешната и од внатрешната средина. Дали ќе дојде до појава на карцином зависи од нивното заемно дејство. Редовните прегледи кај доктор - радиолог треба да бидат составен дел од активностите на секоја жена, како на девојките така и на жените во позрела доба. Ако, пак, дојде до развој на болеста, раното откривање е предуслов за навремено отпочнување со терапија и со самото тоа, успешно лекување на болеста - вели д-р Петановска.

1. Антиперспирантите предизвикуваат карцином на дојка

Иако антиперспирантите содржат различни хемиски материи кои иритираат и може да бидат и алергени, за ниту една од состојките не е докажано дека директно влијае на појавата на карцином на дојка.

2. Ако никој во моето семејство немал карцином на дојка, ризикот јас да го добијам не постои

Оваа изјава е неточна. Ризикот од појава на карцином е одреден со комбинација на влијанието на генетски фактори и факторите од околината. Секако, ризикот е поголем ако постои позитивна фамилијарна анамнеза, но карцином на дојка може да се појави и кај лице чии поблиски роднини никогаш не

Д-р Наде Петановска, радиодијагностичар

мале ниту една малигна болест. Многу се зборува за генетската предиспозиција за рак на дојка, но само околу 20 отсто од карциномите на дојка се генетски поврзани.

3. Ако некој во моето семејство има карцином на дојка, и јас сигурно ќе заболам

Ниту оваа изјава не е сигурно точна, ризикот е поголем, но дали ќе се развие карцином зависи и од дејството на други фактори. Докажани генетски мутации за рак на дојка се БРЦА1 и 2. Според светската статистика, 20 отсто од жените кои ја имаат мутацијата ќе добијат тумор до 40-та година, 51 отсто до 50-та година и 87 отсто до 60-та година.

Можноста овој ген да се пренесе на дете е 50 проценти.

4. Исходот од карцином на дојка е секогаш летален

Неточно. Колку порано се открие туморот, шансите за комплетно излекување

се поголеми.

Со напредокот на медицината е овозможено и рано откривање и поставување дијагноза, а со тоа и поуспешен исход од лекувањето. Редовните прегледи кои опфаќаат дигитална маммографија, ултразвук, а по потреба снимање со магнетна резонанса и биопсии, секако направени од искусен радиолог, ни овозможуваат откривање на тумор со димензии и помали од 5 милиметри. Денес, ако со лекување се започне во ран стадиум кога не се присутни метастази, процентот на 5-годишно преживување е над 80 отсто.

5. Само постари жени заболуваат од карцином на дојка

Ниту ова тврдење не е точно. Иако честеноста на појава на карцином е поголема кај постарата популација, статистички најчесто од 50 до 60 години, појавата на рак е можна и кај млади жени и девојки. Во последниве десет години е евидентен значителен пораст на бројот на заболени помеѓу 35 и 45 години. Најмладата девојка дијагностицирана во нашата болница беше на возраст од 19 години.

6. Контрацепциските таблети предизвикуваат рак на дојка

Примање хормонална терапија е еден од ризик-факторите за појава на рак на дојка и рак на јајчници.

Во почетокот на користењето, контрацепциските таблети содржеа поголема доза на хормони и нивното користење за некој процент го зголемуваше ризикот од појава на карцином на дојка. Оние кои се денес во употреба содржат минимално количество на хормони неопходни за добивањето на контрацепцискиот ефект и се значително побезбедни за употреба. По 6-7 години од престанување на земање хормони, ризикот

од појава на карцином се враќа на толку колку што одговара на возраста на пациентката.

7. Исхрана со многу масти предизвикува карцином на дојка

Иако постојат студии кои покажуваат дека кај дебелите жени постои поголема концентрација на естрогени (зголеменото и продолжено изложување на естрогените е поврзано со појавата на карцином на дојка), сепак ова тврдење не може да се потврди, ниту, пак, се случува секоја дебела жена или лице кое во исхраната користи повеќе масти да заболува од рак на дојка.

8. Поголем број на породувања и доења ја исклучува можноста од добивање карцином на дојка

Бременоста и доењето го намалува изложувањето на влијание на естрогените и со тоа може да се намали вкупниот ризик од појава на болеста, но никако не значи дека ако сте биле бремени или ако сте доеле дека сигурно нема да се соочите со карцином на дојка.

Со новите истражувања се покажа дека заштитното дејство на бременоста и доењето е присутно само ако тие се случиле во интервал од околу 16 години од првата менструација. На пример, до 28 години ако девојката добила менарха на 12 години. За жал, денес првата бременост сè почесто се случува над 30-та година.

9. Носење на градник предизвикува карцином на дојка

Не постојат никакви релевантни докази кои би го потврдиле ова тврдење. Секако дека приспособен градник на големината и формата на дојките е препорака за секоја жена. Изберете градник според вашето тело, а не според модните трендови.

10. Операцијата го забрзува ширењето на карциномот

Исто така ниту оваа изјава не е точна. Во текот на операцијата туморот се отстранува во целост, сè до здраво ткиво.

Биопсиите од кои нашите пациентки исто така многу стравуваат не се штетни и не предизвикуваат влошување на постојната болест - бенигна или малигна.

ХРОНИЧНИ БОЛКИ ОД ГИНЕКОЛОШКО ПОТЕКЛО ВО МАЛАТА КАРЛИЦА

Најчесто станува збор за болки во текот на менструалниот циклус (дизменореа). Болните менструации можат да бидат примарни и секундарни. Примарните настапуваат првиот ден од менструалниот циклус и се јавуваат кај девојчиња и млади жени. Се лекуваат со аналгетици. Секундарната дизменореа е предизвикана од органско потекло (ендометриоза, миом, користење на спирала, воспаление) и се лекува со точна дијагноза и отстранување на причината.

Како емпипет се издвојува и предменструалниот синдром кој е најчест кај жени меѓу 20-та и 30-та година. Синдромот се карактеризира со главоболки, депресија, агресивност, промени во концентрација и мотивација. Лекувањето е со гестагени, ди-

уретици и седативи.

Болки во малата карлица, поврзани со краткотрајно крвавење, може да има и во текот на овулацијата.

Хронична болка може да се јави и кај аномалии на матката и на вагината (хематоколпос и хематометра), кои можат да доведат до потреба од оперативен третман.

Диспареунија е емпипет кој се карактеризира со болки во малата карлица во текот на сексуален однос, а која најчесто се јавува кај пациентки каде што се оставени јајниците (по оперативен третман - хистеректомија), при постоење на генитален пролапс, кај пациентки каде што е дијагностицирана ретроверзија на матката, кај пациентки со кратка вагина и др.

Карциномот се лекува и со ЉУБОВ

Јована Огненовска-Бакаловска е психолог-психотерапевт, мотивациски говорник, писателка и координаторка на ЉУБОВ - група за поддршка на пациенти кои лекуваат карцином, за чие сместување и други потреби се погрижи првата приватна општа болница „Ре-Медика“. И самата имала дијагноза инфламаторен карцином на дојка во септември 2016 година. За себе вели дека е на вистинското место и во вистинското време, минувајќи низ искуства кои секојдневно ја обликуваат смислата на нејзиниот живот

Да бидеш дијагностициран со карцином е едно од најтешките искуства во животот на еден човек. Како и да е, кога дијагнозата е тука и е реална, не ти останува ништо друго освен да се справуваш со неа и со сите сегменти на животот кој трајно ти се менува. Како пациент што цели 18 месеци успешно се справува со дијагнозата инфламаторен карцином на дојка и како клинички психолог, знам од сопственото искуство колку поддршката е повеќе од потребна. Сè е полесно кога ќе го споделиш со некого. Групите за поддршка на пациентите кои лекуваат карцином одат рака под рака со конвенционалната терапија како задолжителен сегмент од лекувањето и искрено се надевам дека оваа наша мала група ќе продолжи да го менува трендот на лекување на карциномот во нашата држава.

ЉУБОВ е мое новороденче, најубавото нешто што сум го креирала во животот. Денеска, од овој аспект, ако погледнам наназад, животот многу одамна ме подготвувал за ваква мисија преку многубројните медиумски кампањи кои со години ги поттикнував во Македонија за психолошка поддршка на жените кои се справуваат со карциномот на дојка. Се сеќавам, неколку месеци пред официјално да ми биде „врачена“ дијагнозата, во клиниката во која работев во Англија и самата организирав кампања за собирање средства

за дел од најголемата кампања во светот за собирање средства за заболениите од карцином (Мацмиллан'с Цоффе Морнинг).

ЗА ШТО СЕ НАМЕНЕТИ ГРУПИТЕ ЗА ПОДДРШКА

Групата за самопомош ЉУБОВ им е наменета на сите пациенти кои лекуваат карцином, не ограничувајќи се притоа за одреден тип карцином или, пак, за одредена старосна граница. Кога се зароди идејата да формираме ваква група, ни самата не помислував дека за само неколку месеци интересот кај пациентите ќе биде толку голем. Од една страна се радувам што нашиот глас успеа да стигне до сите оние на кои им е потребна поддршка, од друга страна ме замисли рапидното зголемување на бројот на дијагностицирани од ден во ден. Сега повеќе од кога и да е сме убедени колку е неопходно ширењето мрежа од вакви групи низ целата држава, во секое населено место. Тоа е мојот најголем сон - да не дозволиме никој да се справува сам, да допреме до сите и на сите да им ја дадеме потребната поддршка. Даваме сè од себе ЉУБОВ да стане глобална мрежа за поддршка на пациенти кои лекуваат карцином, и со божја помош овој наш сон ќе се преточи во реалност.

Имено, освен редовните средби, еднаш во неделата во просториите на

>>

„Ре-Медика“, за сите оние кои не се во состојба да присуствуваат на средбите на располагање е групата формирана на социјалната мрежа Фејсбук, како и телефонска поддршка од членовите на групата. Како координатор на оваа група со гордост можам да кажам дека сè повеќе добиваме нови членови и благодарна сум му на господ за доброто здравје и можноста да можеме да ги поддржиме сите оние на кои сме им потребни.

Билјана Костадиновска, администраторка во групата ЉУБОВ и дел од акушерскиот тим на „Ре-Медика“, е одговорна за организирање на средбите и контакт со пациентите. Таа беше мојата прва поддршка во миговите кога ја примав терапијата и минував низ постоперативната фаза. Секогаш позитивна и ведра, Билјана е моето прво лице за контакт секогаш кога и самата имам потреба од поддршка.

КАКО ИЗГЛЕДА ЕДНА СРЕДБА

Во нашата група им овозможуваме на сите членови да споделуваат лични искуства, чувства, препораки и совети со сите членови кои, сепак, ја делат истата приказна.

Како лидер на групата, на почетокот на секоја средба отворам дискусија на одредена тема. Започнувам со воведен збор, а потоа се развива дискусија. Сите членови од групата, по сопствена волја, се вклучуваат во дискусијата. Во групата им помагаме на сите членови да се информираат за теми поврзани со одредена дијагноза, за сите можни третмани, за ефектите од лековите, за исхраната, здравиот начин на живот, за емоционална поддршка како и за под-

готовки за ЖИВОТ по ракот. Во групата покануваме и гости (онколози, хирурзи, семејни лекари, нутриционисти, психолози, инструктори по јога, мотивациски говорници и сл.) кои имаат можност да презентираат свој аспект во интерес на одредена тема која е предмет на разговор. Секој поединец што би можел да помогне со своето лично и професионално искуство е топло добредојден во нашата група.

ШТО ЈА ПРАВИ ЉУБОВ УСПЕШНА

Составувањето ваква група е повеќе од предизвик. Од идеја до реализација, работата на вакви проекти е вистинско задоволство, но и голема одговорност. Членовите во групата имаат максимална доверба во поддршката која им ја даваме и во мене како лидер на групата, така што особено внимавам да не ја изиграам оваа нивна доверба.

Особено ми е важно членовите кои учествуваат на групните средби да имаат чувство на единствена поврзаност со другите во слична ситуација и да се чувствуваат поддржани во сите сфери од нивното лично патување. Социјализацијата на пациентите надвор од онколошката клиника е дел од нашата тивка кампања. Знаеме колку е тешко да се продолжи да се живее „нормално“ по едно толку долго и трауматолошко искуство и затоа даваме сè од себе да го ублажиме тој процес на ресоцијализација. Секогаш се трудиме да дејствуваме и надвор од просториите, па многу често ќе нè видите насекаде низ градот. Огромна благодарност до Македонската опера и балет и до студиото за јога „Сурија“ за поддршката. Во иднина се најавува соработка и со многу други институции кои великодушно го помагаат работењето на групата со нудење бесплатни услуги за членовите.

Во животот не е важно колку пати ќе паднеш, туку колку пати ќе бидеш во состојба да се воздигнеш

Јована Огненовска-Бакаловска

ЗОШТО СЕ ВКЛУЧУВАМЕ ВО ГРУПА

Главна причина зошто пациентите им веруваат на групите за поддршка е чувството на несигурност, страв, анксиозност, социјално исклучување, недоволна информираност за болеста и секако желбата да се издржи предизвикот. Дијагностицирањето со малигно заболување најчесто се доживува како смртна пресуда. Пациентите почнуваат социјално да се изолираат и да се затвораат во сопствената осаменост. Изолацијата води кон наплив на страв, паника и стрес. Лекувањето кога припаѓате на одредена група која ве раз-

бира и поддржува има поинаква смисла. Пациентите многу често велат дека членувањето во групата им дава чувство на припаѓање, чувство дека не се сами. Најчесто тие ја опишуваат групата како инспиративна и креативна средина во која сите учесници се чувствуваат заштитени и сигурни. Групите се сигурно место за плачење. Зборуваме за смртта исто како и за раѓањето. Зборуваме за сè и сешто, и тоа ни дава чувство на олеснување.

Едноставно, чувството на сигурност кај пациентите е збогатено со чувството на припадност во одредена социјална формација, како и чувството дека некој се грижи за тебе и некој друг знае како ти навистина се чувствувааш. Старите велат: „Лошо е секое добро што нè разделува, а добро е секое лошо што нè поврзува“, па сознанието дека таму некаде постои барем уште еден што ја дели нивната приказна им ја враќа самодовербата во душата и насмевката на усните.

Дел од природата на секое живо суштество е да припаѓа некаде. Чувството на припадност често е разлишно кога имаш дијагноза со ретка болест. Ракот е една од болестите која предизвикува социјална сепарација, изолација и потиштеност. Во групите за поддршка, партиципантите не се осамени. Тие се како семејство, заедно се смеат, плачат, чувствуваат, слават, се радуваат, споделуваат, учат нови вештини. Во групите за поддршка пациентите учат не само да преживеат, туку да живеат живот како и пред дијагнозата.

Припадниците на групите за поддршка најчесто истакнуваат дека постојано имаат чувство дека некој се грижи за нив. Врските на давање и примање во рамките на групата најчесто се во контраст со врските на поединците надвор од групата. На пример, во рамките на семејствата пациентите не се третирали со должно внимание и почит и наместо да се грижат за нив, тие завршуваат грижејќи се за други. Драги мои, сите заболени длабоко во себе имаат емоционални конфликти кои резултираат со чувство на намалена вредност и губење самодоверба. Зарем мислите дека на ваква личност не ѝ е потребна максимална ментална поддршка? Секако дека и е.

Надвор од групите за поддршка, чувствата на пациентите не секогаш се вистински вреднувани и правилно разбрани. Во нашата група се учиме да имаме

слух за туѓите проблеми и маки. На нашите средби го почитуваме туѓото мислење како и нашето и ги почитуваме искуствата на сите членови. Во групата сакаме сите членови да го имаат истото чувство на припадност, чувството дека конечно „си на место каде што си разбран и поддржан“!

Без оглед на тоа дали поддржувам група на адолесценти кои се справуваат со биполарна депресија или група на возрасни пациенти заболени од деменција, структурата на групните средби во групата ЉУБОВ со онаа во другите групи е слична: да бидеме отворени и толерантни за туѓите емоции, без многу прашување, судење и нудење решенија. Како психолог добро знам дека најдобрата комуникација се случува во тишина. Кога молчиме, зборуваме најмногу - кога слушаме, помагаме најмногу!

ЕДИНСТВЕНА И УСПЕШНА

Достапноста до секој оној на кој сме му потребни нè прави успешни и единствени. Ние сме формирани за потребите на нашите членови и тоа е наша приоритетна задача. Како пациент и самата знам колку многу ми беше потребно да припаѓам некаде каде што ќе бидам разбрана. Храброста да се зборува отворено за табу-теми како што се справување со болеста, теми поврзани со смртта, сексуалната дисфункција, хормоналниот дисбаланс, конфликтни ситуации во рамките на семејството, го оправдува постоењето на ЉУБОВ. Членовите на нашата група се хумани души кои се охрабруваат помеѓу себе, се поддржуваат, си помагаат секогаш кога тоа им е потребно.

Она по што особено сме познати е степенот на топлина и хумор во рамките

на нашите средби. Позитивната енергија која струи во групата прави нашите членови да се чувствуваат релаксирано и пријатно. Дополнителните вежби за правилно дишење и релаксација на секоја средба се дополнителен механизам за успешно справување со предизвиците што ги носи болеста со себе. Чувството на грижа и на солидарност помеѓу членовите го намалува нивото на анксиозност. Намалувањето на

нивото на стрес придонесува за побрзо балансирање на енергиите во телото, што секако е клучен фактор за будење на имунитетот и враќање на силата на телото да се избори со болеста.

БЕНЕФИЦИИ ОД УЧЕСТВО ВО ГРУПА

Многу активни учесници во групата ЉУБОВ велат дека нивниот живот комплетно се променил откако почнале да се дружат во групата. Како најголеми промени што речиси сите ги наведува-

ат се зголемувањето на чувството на самодоверба и чувството на моќ, кои, секако, произлегуваат од сознанието дека имаат целосна контрола врз сопствениот живот и третманот на лекување.

Со учествувањето во групните дискусии, поединците се охрабруваат да зборуваат за сопствените аспекти, да ги искажат сопствените чувства, да споделат нови идеи и сознанија. Во рамките на групата сите имаат подеднакво право да зборуваат и да молчат. Мислењето на секој поединец длабоко се вреднува и почитува. Прекрасно е чувството да се има контрола над болеста. Со зголемување на контролата врз себе, овие личности се во состојба да ги репарираат сите односи во рамките на семејството и во средината на која ѝ припаѓаат и да изградат нови, здрави социјални, љубовни, деловни и пријателски односи. Чувството на одговорност врз сопствениот живот го намалува нивото на анксиозност, беспомошност и депресија и секако го подобрува квалитетот на живеење на поединецот.

Да се биде координатор на една ваква група е животна можност за која сонува секој психолог. За мене оваа група нуди можност да ги искористам сите мои знаења и таленти во практика, да можам да помогнам и тоа мое знаење да даде резултати. Прекрасно е чувството да споделуваш љубов и поддршка со оние на кои си им потребен. Душата ми е полна секогаш кога некој од членовите ќе сподели во групата искуство дека нивното лекување оди на подобро. Не случајно сум токму јас дијагностицирана. Мојата мисија и потреба во групата е повеќе од очигледна и јас сум му благодарна на мојот живот за сите искуства кои денеска ме направија подобар човек. А карциномот, дефинитивно се лекува и со ЉУБОВ!

Златен и сребрен медал за вината на „Стоби“ на меѓународниот натпревар „Мундус вини“

Вината на „Стоби“ редовно освојуваат високи признанија на најпрестижните светски натпреварувања

Вината „Аминта“ и „Ркацители“ на винарницата „Стоби“ освоија еден златен и еден сребрен медал на меѓународниот натпревар за квалитет на вината „Мундус вини“ што се одржува во Германија.

Со највисоко признание се закити виното „Аминта“ од бербата од 2015 година, кое е дел од ексклузивната линија вина „Приватна резерва“ (Private reserve), додека сребрен медал освои виното „Ркацители“ од бербата од 2016 година. Престижните награди за квалитет „Стоби“ ги доби во конкуренција на повеќе од 6.700 вина на производители од целиот свет, а одлуката ја донесе меѓународно жири сочинето од висококвалификувани судии

- дегустатори, односно енолози, вински аналитичари, трговци со вино, сомелиери и новинари што ја следат светската винска индустрија.

- Вината на „Стоби“ редовно освојуваат високи признанија на најпрестижните светски натпреварувања, на што сме особено горди, бидејќи тоа е потврда за врвниот квалитет на нашите вина. Од друга страна, тоа е добар поттик и за извозот на флаширано вино од Македонија на европските и светските пазари, бидејќи потрошувачите добиваат и официјална потврда дека вината од земјава се навистина квалитетни и високо оценети од винските стручњаци - изјави Ана Јорданова, сопственичка на „Стоби“.

Воодушевени посетителите на најголемиот саем за прехрана „Продекспо“ во Москва

Саемот „Продекспо“ веќе 25 години традиционално се одржува во руската метропола

Најквалитетните вина на винарницата „Стоби“ уште еднаш го потврдија високиот углед што го уживаат на рускиот пазар, каде што се присутни повеќе од пет години. Винарницата го претстави своето портфолио на производи на еден од најреномираните саеми за прехрана во светот, саемот „Продекспо“ во Москва, во организација на македонско-руската стопанска комора и со поддршка на Министерството за земјоделство, каде што го привлече вниманието на многубројните посетители кои беа воодушевени од квалитетот и вкусот на вината на „Стоби“.

Саемот „Продукспо“ веќе 25 години традиционално се одржува во руската метропола. Годишното издание на саемот се одржа на простор од околу 100.000 квадратни метри, а на него се претставија 2.342 компании од 63 земји во светот. Претставувањето на винарницата „Стоби“ на „Продукспо“ го одржа тимот на винарницата од Македонија во соработка со долгогодишниот дистрибутер на вината на „Стоби“ на рускиот пазар, компанијата „Браво трејд“.

Претставувањето пред руските, но и многубројните посетители од странство беше заокружено со организирање на специјален настан за дегустација на кој винските љубители уживаа во најквалитетните вина на „Стоби“ и вкусната храна приготвена специјално за оваа пригода како комбинација на специјално селектираните вина. Притоа, главниот акцент на дегустацијата беше ставен на вината од ексклузивната линија „Приватна резерва“ (Private reserve) кои редовно ги освојуваат најпрестижните награди на винските натпревари низ светот.

На настанот за дегустација на вината на „Стоби“ присуствуваа повеќе од 70 гости, бизнис-партнери и клиенти со кои компанијата „Браво трејд“ соработува со години. Освен во квалитетните вина и вкусната храна, гостите уживаа и во специјална програма со музика, бар-

мен-шоу, сликање со ѕвездена прашина, шоу со балансирање со чаши и шишиња, стендап-комедија со познатиот руски комичар Олег Есенин, дицеј сет и други изненадувања.

- Нашето успешно претставување на саемот „Продукспо“ уште еднаш го потврди високиот углед што вината на „Стоби“ го уживаат меѓу пребирливите консументи во Русија. Станува збор за навистина голем пазар кој е тешко да се освои, а во што ние успеваме веќе подолго време. На овој пазар, како и на сите други пазари каде што сме присутни, нудиме производи со издржан квалитет кои се соодветни на барањата и вкусот

на купувачите. Истовремено, го имаме вистинскиот партнер од доверба со кој заеднички се посветуваме на промоција на нашиот бренд. И тоа е вистинскиот рецепт за успех - вели Ана Јорданова, сопственичка на „Стоби“.

Винарницата годишно произведува околу 4,5 милиони литри вино во шишиња, од кои над 70 отсто одат за извоз. Во моментот, вината на „Стоби“ покрај во Русија, се присутни во поранешните југословенски држави, во соседните балкански земји, на европскиот пазар (Англија, Холандија, Данска, Германија, Белгија), во САД, Кина, Канада и во Јапонија.

Прва приватна општа болница

Закажете преглед

Искористете ја нашата онлајн форма и закажете преглед кај вашиот доктор.

закажете преглед →

результати →

Пронајдете доктор

Пронајдете го Вашиот доктор, информирајте се за неговото искуство и направете го вистинскиот избор.

пронајдете доктор →

Систематски прегледи

САД Виза Апликанти [повеќе →](#)

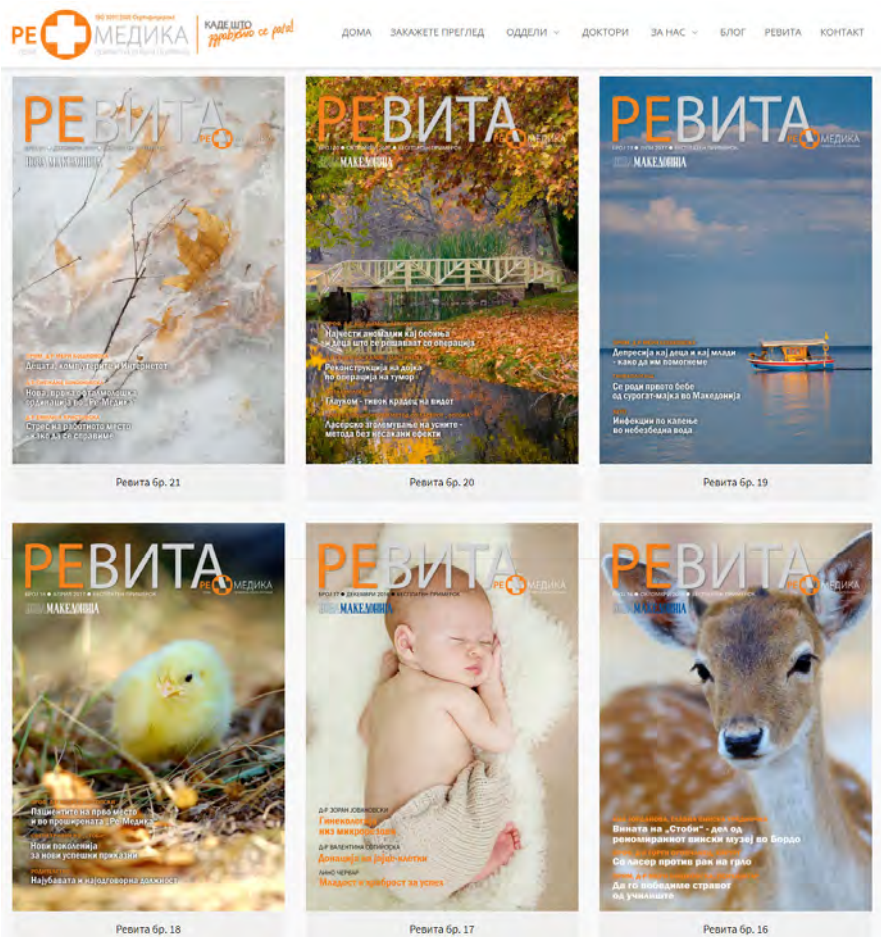
Амбуланта по трудова медицина [повеќе →](#)

Систематски пакети [повеќе →](#)

Лабораторијата за

Нов дизајн на www.remedika.com.mk

Корисни здравствени информации, податоци за медицинскиот персонал, новини за работењето и за услугите на првата приватна општа болница „Ре-Медика“ може да се најдат на веб-страницата www.remedika.com.mk, која од неодамна има ново руво. Редизајнираната страница нуди нова можност, преку Интернет да се закаже преглед кај лекарот по избор. Содржините на блогот се првенствено со едукативен карактер од областа на медицината, проверени се и точни, потврдени од персоналот на установата. За работењето на болницата како и за значајни информации за здравјето, пациентите може да добијат и на социјалните мрежи Инстаграм и Фејсбук.

Ревита бр. 21

Ревита бр. 20

Ревита бр. 19

Ревита бр. 18

Ревита бр. 17

Ревита бр. 16

Harmony - неинвазивен пренатален скрининг ТЕСТ

harmony™
PRENATAL TEST

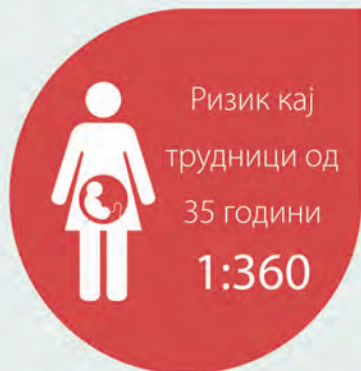

резултати за
3
работни дена

Harmony Тестот претставува пренатален скрининг тест за хромозомски пореметувања кај фетусот. Се одликува со одлична клиничка потврденост и висока стапка на доверливост.

Ризик кај трудници за Даунов синдром

Ризикот кај трудниците со старост од 35 години е 1:360 (значи во 360 бремености се раѓа по едно дете со Даунов Синдром).

Кога трудницата има 30 години, ризикот кој го носат годините на старост е 1:1000 (значи во илјада бремености се раѓа едно дете со Даунов Синдром), додека ризикот кај трудниците со 40 години веќе е десет пати поголем, значи, на секои 100 бремености се раѓа едно дете со Даунов синдром.

Што се хромозомопатии?

Хромозомите се единици на генетскиот материјал кои даваат упатства како да се развива бебето. Поголемиот број на здрави луѓе имаат 46 хромозоми кои се распоредени во 23 пара. Првите 22 пара се исти и кај мажите и кај жените, а последниот пар полови хромозоми го одредуваат полот на бебето.

Trisomy 21
Down syndrome

- Блага /умерена ментална ретардација
- Вродени маани - срце, лице, раст

Trisomy 18
Edwards syndrome

- Тешка ментална ретардација
- Повеќекратни вродени маани - срце, мозок

Trisomy 13
Patau syndrome

- Тешка ментална ретардација
- Повеќекратни вродени маани - срце, мозок, лице

Зошто во светот на секои 2 минути по една трудница се одлучува за harmony™ тестот?

Затоа што harmony™ е водечкиот пренатален неинвазивен тест за рано утврдување на абнормалности во бројот на хромозомите, присутен од март 2012 година.

- Преку 1.000.000 издадени резултати
- 99.99% доверливост на тестот дека бебето нема Даунов синдром
- 99.6% доверливост во случај бебето да има Даунов синдром.

harmony™ податоци од клиничка пракса за фетална трисомија на хромозомот 21 (2012-2016)

Споредба на скрининг методите		
Степен на детекција и ризик на скрининг тестовите за утврдување на Даунов синдром		
	Точност:	Ризик од спонтан абортус:
harmony™	99,99%	Нема ризик
Амниоцентеза	99,99%	1:100
Double тест	80%	Нема ризик
Triple тест	60%	Нема ризик

РЕ
прва

МЕДИКА
приватна општа болница